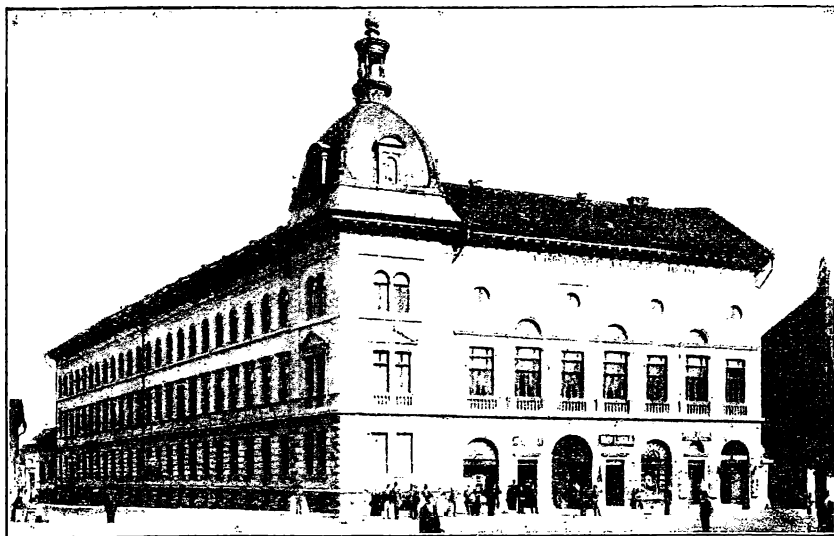

**AZ ERDÉLYI
REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET
THEOLOGIAI FAKULTÁSÁNAK
ÉRTESITŐJE
AZ 1910—1911. TANÉVRŐL**

SZERKESZTETTE:
NAGY KÁROLY
A THEOL. FAKULTÁS IGAZGATÓJA

KOLOZSVÁR, AZ ERDÉLYI REF. EGYHÁZKERÜLET KIADÁSA
1911.

NYOMATOTT STIEF JENŐ ÉS TÁRSA NYOMDAI MŰINTÉZETÉBEN KOLOZSVÁRT.

Imádság

a tanév megnyitására.

Megállunk örökkévaló színed előtt szent Istenünk, mennyei édes Atyánk, e munkára rendelt évnek kezdetén, hogy felemeljük szemeinket tehozzád és érezzük meg, hogy a te tekinteted is megnyugodott rajtunk.

Tereád nézvéen, alázatba, töredelembe öltözik a lelkünk. Látjuk atyai arcodon magas rendeltetésünk fénylő vonásait és érezzük, hogy e látásra eltorzul a mi földi ábrázatunk. Szívünkben emberi bizakodásnak, földi nagyot mérésnek gyarlandó szárnyai nőttek: de egy pillantás tereád, mindenható Istenünkre és szégyenkezve valljuk meg, hogy mily hiú és semmítérő a földi ember balgatag erőlködése — a Te kegyelmed nélkül. Bizony, ha te nem vigyázol, hiába örködnek az őrizők; ha te nem építed a várost, hiába építik az építők. — Hányunk szívében van nemtörődő közöny, vagy könnyelmű vágy játszani az élet szent szavaival, a Te neveddel, a Te evangéliumoddal! Atyánk, törd meg ezeket a sziveket és fordítsd magadhoz indulatjokat, mint a vizek folyását, mert csak Te vagy a mi életünk kútfeje és nincs más cél sem égen, sem földön, mint a Te dicsőséged! Jó Istenünk, ime látsz közöttünk rest szívűeket, kik nem veszik be a Te ígédet és nem hajlanak a Te akaratodra: óh adj nekik hegyes ösztökeként ható bűnbánatot, mely szent elhatározásokat, áldozatos eltökéléseket hordozzon fájdalmas méhében.

Édes Atyánk add éreznünk, hogy a Te jóságos tekinteted megnyugodott rajtunk. Te látsz bennünket: ne csak ítélet legyen ez reánk, mint a menekülő Kainra nézve, hanem áldás és kegyelem, mint a Te választottaidra. Látsz és keressz minket nemcsak a tekinteteddel, de atyai sziveddel is; előnkbe jössz e ragyogó, teremtett világ minden törvényében, mint a Te kijelentéseidben; az erkölcsi világ örök rendjében, hogy betöltve azt, bizonyosság legyünk

a benned való életről. Hozzád vezető pálya felséges üdvterved útja: hisz érettünk világolt a pátriárkák hite, érettünk fényesedett meg a törvényadók arca, minket hívnak a zsolttárosok énekei, a próféták látomásai, az apostolok kemény prédikációi. Te, a láthatatlan, örökkévaló Isten öltöttél emberi arcot a mi Urunk Jézus Krisztusban, hogy szenvedéseivel, halála kínjaival — a fájdalom gyermekei számára a legérthetőbb, mert legszomorúbb beszéddel — gyermekeiddé fogadj, felemelj és megdicsőíts! A Te szavad csendült meg lelkünk mélyén, mint vágy, hogy prófétai elhivatásunk bizonyosságává fényesedjék; a Te hívogatásod vált eszményekké, igazságokká, egy magasabb világ megoldásra váró titkaivá, hogy mi azokat keresve, megtaláljunk — Téged.

Add Uram, hogy ne a magunk tudományában tetszelegjünk, hanem áhítattal, visszafojtott lélekzettel hallgassunk a Te szavadra, és csak arról tegyünk bizonyosságot, amit Te tanácsolsz nekünk. Add Uram, hogy alázatos szeméremmel fogadjuk áldásaidat, akár új igazságokat, akár új erőket adsz nekünk; hálátadó örömmel vegyük a látogatásokat, amelyekkel megtisztelsz bennünket; verítéktől, könnytől ragyogó úton járjunk a te képedben, mint a világosságnak, a Te jókedvednek diadalmas, megszentelődött gyermekei. Adj a Gamálieknek bölcs szívet és tiszta értelmet, hogy csak Téged lássanak és rólad prófétáljanak; adj a Timothusoknak engedelmes lelket, hogy megérezzék Szentlelked fuvalmát és mindenestől fogva belegyökerezzenek a Te szent, jóságos, örök akaratodba! Vond ez ifjú sereg fölé jótetszésed mennyei sátorát; sővényeink mögött lakozzék a te békességed; minden szív gyúljon itt ki égő csipkebokorrá, amelynek lángjaiból a Te jóságos Atyai arcod ragyogjon elé, mint biztatás, mint áldás, mint diadal és dicsőség!

Szent fiad, a Jézus Krisztus nevében kérünk, hallgasd meg imádságunkat. Amen.

Dr. Ravasz László.

A vallás és egyház jövője.

Tanévet megnyitó beszéd; tartotta 1910. okt. 19-én

Nagy Károly,
igazgató.

Főtiszteletű és Méltóságos Püspök Úr!
Nagytiszteletű Tanár-kar!
Nemes Ifjúság!

Joggal lehetne talán felvetni a kérdést: mire való ez a mi mai — bár családias — tanévmegnyitó ünnepélyünk, mikor már hetek óta foly a csendes, de szorgalmas munka, hogy az építkezések miatti kényszerű késedelem okozta mulasztásokat pótolhassuk?

Valóban, ha tanévmegnyitó ünnepélyünk pusztán hagyományos formálítások volnának, bátran elmaradhatnának máskor is, de elmaradhatott volna különösen ez a mostani.

Ám, fakultásunknak mindenha megőrzendő nemes tradíciója az, hogy tanévmegnyitó ünnepélyeink nem üres külsőségek, hanem bensőséggel teljes komoly órák tanárookra és tanítványokra egyaránt. A léleknek amaz ünnepélyes percei, amelyekben magunkkal, helyzetünkkel és feladatainkkal számolva, ideáljaink oltárán áldozunk s az onnan vett tűzzel élesztjük magunkban a látás élességét, az elhatározás erejét és lelkesedés lángját küldetésünk, hivatásunk feladatainak megoldására.

Adott ugyan az Isten egy nem várt kedves alkalmat arra, hogy mielőtt a munkára vetettük volna kezünket, e hó 2-án Dr. Fuliquet György genfi theol. tanár látogatása alkalmával, egyenesen a kálvinizmus bölcsőjéből kapjunk általa testvéri üzenetet, biztatást a hasonló érzelmű és gondolkozású milliók szolidaritásáról. Arról a belső kapcsolaton és erőkön nyugvó szolidaritásról, melynek értéke annál evidensebbé lesz, mentől gyorsabban pattannak el azok az — úgy látszik — elrozsdásodott abroncsok, amelyek az

embereket a társadalom különböző intézményeiben eddig kívülről tartották össze.

De azért nem felesleges magunk közt és a saját viszonyainkra való tekintettel is közelebbről számot vetnünk ezzel a jelenséggel.

Tagadhatatlan tény ugyanis, hogy az utóbbi időkben az emberi társadalom organizációjának külső formáiban a felbomlás jelei mutatkoznak. A destructiv irányzatok befolyása elleni panaszoktól hangos a forum. Csak nem régen is még megdönthetetleneknek hitt intézmények alapjaikban megrendültek s az a szolidaritás, mellyel az intézmények eddig kölcsönösen támogatták egymást, a megindult földrengés hatása alatt megbomlott. Mindenik saját magát igyekszik menteni. Az erősebb immár nem hajlandó sorsát a gyengébbéhez fűzni s ha ez görcsösen kapaszkodik beléje, kész elmetszeni az évszázados, sőt évezredes kötelékeket is, csakhogy a saját érdekei védelmére teljes szabadságot nyerjen, ha tán a másíknak feláldozásával is.

E folyamatnak egyik legjellegzetesebb nyilvánulása *az egyház és állam egymástól való szétválasztása*, mely immár Europa délnyugati államaiban egymásután keresztül vitetik; Franciaország után a schweizi kantonokban (Genf, Zürich, Basel), újabban Portugáliában, — s a melynek folyton erősödő szele — legalább követelmény alakjában — érzik nálunk is. Ezen irányzat egyetemességére nézve nem szabad magunkat csalódásba ejtetnünk azáltal, hogy minálunk az utóbbi negyedszázad óta az egyház és állam közti viszony, éppen ellenkezőleg, mind szorosabbra fűződik az egyházi iskolák államsegélye, papi fizetések állami rendezése és kiegészítése, túlmagas egyházi adóterhek államsegélylyel való mérséklése stb. útján. Ezek az intézkedések ugyanis éppen abban lelik legfőbb magyarázatukat, hogy velük a nyugatról közeledő irányzat hozzánk való beferkőzését, vagy eljövetele esetén romboló hatásait kívánják megelőzni. A megindult katolikus restauráció, a felekezeti alapokon szervezkedő politikai párt („néppárt“) és társadalom („népszövetség“), valamint a „kath. autonomia“ megalkotásának sürgetése a szekularizáció megelőzésére: mind e védekezési törekvésből érthető meg. Meddig sikerül az ily intézkedéseknek az egyetemes folyamatot határainkon feltartóztatni hatását paralizálni vagy nem fogják-e ezek — talán éppen az egyházak telhetetlensége s folyton növekvő hatalmi vágya folytán — a folyamatot siettetni s a rázkódást annál nagyobbá tenni: ezek felől felesleges jóslásokba bocsátkoznunk.

Tény, hogy e jelenségek megérdemlik érdeklődésünket, különösen nekünk, kiknek nagyobb része az egyház munkásai vagyunk, vagy azokká lenni készülünk. Méltán kérhetjük: mi lesz az egyházzal; mely jövőre vár rá s azokra a fontos, egyetemes emberi és kulturális érdekekre — amelyek természetesen a nemzeti életet is érintik, — amelyeket eddig s még most is ő ápol, véd, fejleszt? Hogyan jutunk át azokon az örvényeken, amelyek az egyháznak az államtól való teljes szétválásával kikerülhetetlenül együttjáró anyagi és szellemi válságok idéznek elő? Nem fog-e azokba beleveszni talán maga az egyház, vagy annak legalább mostani formája s e forma árán vajjon megmenthetőek lesznek-e azok az értékek, amelyeket több-kevesebb tudatossággal ma is magában hordoz?

Az ezek iránt való érdeklődés bizonyára már most is több, mint pusztán theoretikus, akadémikus kíváncsiság a jövő lehetőségei felől. Ki tudja: nincs-e része a jövő bizonytalanság előre-vetődő árnyékának abban, hogy theologusaink száma az utóbbi időben nemcsak minőségben, de mennyiségben is megdőbbenően apad?

Függ-e össze s ha igen, minő mértékben az egyház sorsával a vallás jövője s egész kulturánk keresztyén karaktere?

Nagy horderejű kérdések, amelyekre kapott feleletek vannak hivatva megvilágítani mai helyzetünket, megszabni jövő feladatainkat, törekvésünk, munkásságunk, képzésünk egész irányát.

Keressük hát a feleleteket reájuk!

Az a harc, mely napjainkban az úgynevezett destructiv irányzatok radikális reformtörekvései és a történeti alakulatok védelmét szolgáló konzervatív irányzatok, a „szabadság“ és „tekintély“ elv közt oly nagy összevisszaságban foly, hogy a küzdőfelek közül immár alig lehet tudni ki a barát és ki az ellenség, — alapjában a *világnézetek harca*. Az árnyalatok sokfélesége dacára, alapjában kétféle világnézeté: a materializmusé és a szellem önálló értékét képviselő ideáлизmusé.

E küzdelemben az ideáлизmus álláspontja és hadállása azon mértékben gyengül, aminő mértékben maga is materializálja a szellemet s nem a szellem szabad, önálló lényegnyilvánulásaira, tapasztalati tényeire épít, nem annak belső erejében bíz, hanem jelentkezéseinek külső formáihoz ragaszkodik.

A szellem materializálásának egyik formája a vallásnak, mint élő hitnek, személyes kegyességnek azonosítása akár a hitrend-

szerrel (confessionalismus), akár a kultuszformákkal (ritualismus), akár közösségi nyilvánulásával az egyházzal vagy ennek képviselőjével — a papsággal (clericalismus). Legvégzetesebb, mert legmateriálizáltabb — ezek közt a vallásnak az egyházzal való azonosítása, mert ez teszi lehetővé úgy a confessionálismus, mint a rituálismus kiképződését és megcsontosodását, amelyek viszontszolgáltatul a maguk részéről még nagyobb mértékben hozzájárulnak az egyházuralom biztosításához és megerősítéséhez.

Ezáltal a vallás, mint személyes erő és élethatalom, veszendőbe megy; helyét elfoglalja a vallás sociális erejének értékelése, mely az egyházban, mint *jogilag szervezett sociális intézményben* s annak hatásaiban szemléltetik. Csak természetes ezután, hogy az eredeti, szellemi karakterét és tartalmát elveszített s jogilag szervezett institucio, az egyház hatalmi és hatásköri összeütközésbe jön más hasonlólag hatalmi és jogi alapon szervezkedett socialis institúciókkal s mindenek felett az ilyen alakulások leegyetemesebb formájával — az állammal.

Az egyház és állam küzdelmének a történelem minden lehető fázisát mutatja: úgy az egyház uralmát az állam felett (egyházi-állam), mint az államét az egyház felett (állam-egyház); a mindig félelges s így folyton megújuló harcok csiráját magában hordozó compromissumok végtelen sorozatát (az európai modern államok), úgy, mint a teljes (?) szakítást: „szabad egyház a szabad államban“ (amerikanismus).

Ezen küzdelmekben maga a vallás szenved és veszít legtöbbet. Az egyik oldalon türelmetlen kizárólagos fanatizmussá fajul, mely a dogmán, rituson, egyházuralmon csüng; a másikon — ugyancsak ilyen másodlagos elemek érvényesítése folytán — szüli a száma nélküli denominációkat, szekták sorozatát s míg ezek folytonos eretnekítésben merítik ki buzgalmukat, a harmadik részen a bizonytalanság kételyt, majd közönyt vált ki, sőt odáig fokozódhatik, hogy magának a vallásnak létjogosultságát vonja kétségbe és támadja meg.

Ez utóbbi álláspontnak legradikálisabb képviselője a francia positivista filozofusok részéről *M. Guyan*, kinek „*A jövő vallás-talansága*“ (*L'irreligion de l'avenir*) c. munkáját „*A vallás szociológiája*“ szerényebb címmel (ford. *Rudas László*) a magyar közönségnek is kezébe juttatták érdekelt körök. E mű nemcsak az egyházak, hanem a vallások felbomlását is jósolja. Miután a vallás tartalmából kivonja az erkölcsiséget, a kultuszt összes nyilvánulá-

saiban babonás sámánizmusnak nyilvánítja, a vallás tartalmául nem marad neki egyéb, mint a kijelentésre épített dogma, melynek ha kijelentési alapja — mint *fictio* — elesik, helyét a metafizikai hipotézisek fogják elfoglalni, amelyek közt ugyan a theizmusnak is juttat valami alárendelt szerepet, többet a pantheizmusnak, de legjelentősebbet az ideálista vagy materiálista, de minden esetre monista naturálizmusnak. A vallásos individuálizmus alapján jósolja az egyházak, mint vallási közösségek szétesését s a társulási ösztön eddig helytelen — vallási — érvényesülése helyébe lépteti az értelmiségek társulását (művészet és természet kultusza) és az akarati társulást (erkölcsi térítés).

Amint látszik, ez az álláspont a legradikálisabban bánik el magával a vallással. Felbomolván a vallás, az egyház jövődjéről nincs is mit beszélnie.

Ez az álláspont logikus. Rá nézve a pszichológiában az *érzelem* — bár mint relative önálló jelenség is — nem létezik. Minden filozofiának, melynek így van konstruálva a pszichológiája, ide kell jutnia, becsületos következetességgel. Ám akkor nem tudom, hogy mi lesz a művészi ihletéssel, a természet kultuszával az erkölcsi kötelezettség érzetének enthusiasmusával, amelyeket pedig ez álláspont hívei is fentartanak? Mert ezek mind az ember érzelmi világában gyökereznek. Ha pedig ezek a szellemi élet nyilvánulásának realitásai: akkor nem kevésbé az a vallás, melynek lényegét Schleiermacher — igen mély pillantással — az Isten fogalom és Istenről való képzet és ezáltal irányított akarat és cselekvés minden lehető sokfélesége mellett is — a tőle való teljes függés érzetének s ez által megszabott világ és életnézetnek állapított meg. Ez esetben a vallás az ember természetéhez tartozó, elidegeníthetetlen és elveszthetetlen tulajdona, mely megmarad, míg természete, szellemi konstrukciója meg nem változik. Istenről, emberről, világról, ezek egymáshoz való viszonyáról való képzetek (hitnézetek) változhatnak, változhatnak az Isten, világ és emberek iránti kötelezetése érzetének tartalma (vallásos erkölcsi-ség), változhatnak ezek nyilvánításának módja (kultusz); de nem változik maga az ezek alapját képező függés, köteleztetés érzete.

Nós, ha a vallásnak ez örök lényege biztosítva van: minket a jövő vallástalansága felőli jóslások nem nyugtalanítanak. Akkor bizonyos, hogy azt az Isten örök, mindenható erőnek, abszolút intelligenciának, akaratát szent jósnak, lényegét örök szeretetnek kell felfogni s ez biztosít nekünk mindent, ami a keresztyénség-

nek és keresztyén kulturának alapjait képezi. A vallás és keresztyénség élete, kulturája és áldása biztosítva van.

Lehetnek, — aminthogy vannak is — a vallásnak s a keresztyénségnek is olyan a történeti viszonyok s a kultura más faktoraival által is létrehozott alakulásai, hitrendszerben, kultuszban, egyházban s amennyire befolyt annak alakulásába, a társadalmi berendezkedésben is, amelyek ma már egy túlhaladott álláspont maradványai, de ezeket éppen magának a vallásnak és keresztyénségnek örök lényege következetes érvényesítése fogja reformálni.

„*A vallás magánügy*“: hirdeti e radikális reformokat sürgető irányzat. Tudjuk, mily célzattal és ellenséges indulattal. De ez nem akadályozhat meg abban, hogy el ne ismerjük, miszerint ebben egy nagy igazság van. S ez az, hogy a vallás *személyes* ügy. Minden, ami dologivá aljasítja, csak ártalmára van: a dogma, a ritus, az egyház, a papság, amennyiben nem szolgálatára van a személyes vallásosságnak, hanem uralkodni akar azon, kész veszedelme a vallásnak.

Ha ily szempontból ítéljük meg azokat a modern törekvéseket, amelyek az egyháznak az állam által biztosított hatalmi eszközeit és privilegiumait ostromolják: el kell ismernünk, hogy ezzel egy új öntudatos vallási reneszánszt készítenek elő akaratlanul is.

E megújulás bizonyára nem megy rombolás nélkül. Legelső áldozata kétségkívül az egyház lesz a mai jogi szervezetében s minél inkább csupán jogi szervezet, annál inkább. Aminő mértékben elfeledte, hogy ő vallás-erkölcsi közösség, vallás-erkölcsi célok szolgálatára, kizárólag vallás-erkölcsi eszközökkel: azon mértékben fogja megérezni az új földindulást.

Mert annak a „*szabad népegyház*“-nak körvonalai kezdenek lassanként kibontakozni, amelyet *Lang* Henrik még a múlt század 70-es éveiben megrajzolt „*Keresztyén hittan*“-ában. Amelynek nincsenek kényszerített, csak önkéntes tagjai; amelynek nincs más eszköze céljai szolgálatára, mint az evangélium; nincs más jövedelme, mint hivei önkéntes adományai; amelyben nincsen semmi kényszer, hanem szabad önkéntesség; amelynek papjai, tanárai, hivatalnokai a tagok által szabadon választatnak, de ép' oly szabadon, bármely időben el is bocsáthatók; egyedüli egysége a Szentlélekben, a célokban, meggyőződésekben, munkában való közösség.

Nem csoda, ha innen a mi mostani világunkból az eljövendő új világba való áttekintés szédületes perspektívát mutat; örvényt,

amelyet csak szárnyakkal lehet átrepülni, de lábbal meglábolni nem.

És mégis ez a világ közeleg, mint valami mindent elsodrással fenyegető özönvíz. Bizony, aki a szabadság e vizein úszni meg nem tanúl: elmerül, belevész!

Nyilván látván a jövőndő ilyen alakulatát, legfőbb feladatunk az arra való átmenet olyan előkészítése, hogy az minél kevesebb rázkódással történhessék meg.

Az átmenet gazdasági, anyagi feltételeiről és előkészületeiről ez alkalommal nem szólok. Nem kicsinylem ugyan ennek jelentőségét sem; de viszont nem csinállok titkot azon meggyőződésből sem, hogy csupán gazdaságilag a jövőndő nem biztosítható. Az „olcsó vallás“-nak — amint ma mondják —, helyesebben valamely vallási közösséghez anyagi áldozatok hozatala nélkül való tartózkodás előnyt csak vallásilag közömbös korban s oly egyházban képezhet, amely a tagszámra építi a maga hatalmi törekvéseit. Ma, amikor az egyházak állami értékelésének s *államsegélyének* kulcsa, többé-kevésbé a „lélekszám“-tól függ, ma még anyagilag és hatalmileg gyümölcsöző tőke a vallási meggyőződés nélküli s minden anyagi áldozatot megtagadó tagok száma is. Az egyháznak az államtól való sepárációja mellett azonban ennek értéke elvész.

A jövőndőt gazdaságilag is csak az élő, személyes vallásosság biztosíthatja. Csak az és annyiban fog anyagi áldozatot is hozni egyházáért, aki annak céljait öntudatosan ismeri, értékli, helyesli; aki abban a maga céljainak szolgálatát látja; aki maga is személy szerint kap tőle és munkásaitól. Ezen elv az egyes egyházak hatalmi törekvéseihez kapcsolódó végzetes visszasságban ma is érvényesül, mikor kezd divattá válni, hogy az emberek máról-holnapra minden lelki változás nélkül ahhoz az egyházhoz csatlakoznak, amelyiknek több hasznát látják —; persze, ma — anyagiakban. De egyetemesen és még következetesebben érvényesülő elvvé lesz és kell lennie ennek akkor, mikor az egyházaktól nem fognak várni és nem várhatnak majd egyebet, mint ami sajátjuk és lényegükhöz tartozik: — lelki jókat. Amely egyháztól, paptól, tanítótól, iskolától stb. több lelkierőt, karakter-képzést, szívnyugalmat, békességet, vigaszt stb. kapnak: ahhoz fognak csatlakozni, azért áldozni azon mértékben, amennyire ezeket értéklik s amennyiben tényleg kapják személy szerint és övéik számára.

Ezért mindenek előtt való feladat már a jelen generációban

tudalmasítani a lelki élet értékét s ebben a személyes vallásosság, kegyesség jelentőségét. Nem csak a múlt, a történelem távol eső példáin, de főként a jelenben és saját személyünkben mutatni fel, tenni szemlélhetővé ennek gyakorlati jelentőségét. A saját életünkkel igazolt személyes bizonyágtétel a leghathatósabb apologia, a legsikeresebb misszió. A vallásosság soha sem tanítással, hanem csak személyes ráhatással ébreszthető és fejthető. Személytől személyre. A vallásnak minden igazsága individualizándó, az illetővel személy szerint megtapasztaltatandó. Csak akkor lesz az ő ügyévé, birtokává, ha tapasztalta. Innen, hogy a modern egyházi munka lényege — *az egyénenként való személyes pásztoráció*, mely alkalmazottan adja az evangéliumot, kinek-kinek éppen azt és úgy, amire és amiként neki éppen szüksége van. Az élet problémáit mindig úgy oldja meg, amint az nekem, neked vagy őneki jelentkezik.

Mindaddig azért, míg igehirdetésünkben hiányzik a *prófétai* elem, a személyes hírhozás „az Úr lelke által“, mely éppen hozzánk jött és nekünk izentetett; míg a létből és eseményekből nem halljuk ki magának az Úrnak hozzánk szóló beszédét, izenetét, ítéletét, biztatását; míg gyakorlati működésünkben nem érvényesül a főpapi elem, mely a vett küldetés bizonyosságának erejével tudja közvetíteni a lelkekbe az Istennel való kibékülést s ennek erejét s mindaddig, amíg ezt nem a személyszerinti pásztorációban eszközli: működésünknek tartós sikere nem leendő; addig a sektákkal mérközni nem tudunk, mert ezek — ha félszegen, ha beteges elmékkal is — de ezt teszik.

Amíg ezek alapján egész lényünket be nem tölti „az istenfiaknak királyi méltósága“ s ennek souverain érzete, addig embereknek, eseményeknek, viszonyoknak, irányzatoknak rabszolgái leszünk, melynek hullámai ide s tova hánynak; míg ezzel magunk leszünk azoknak uraivá, parancsolván Krisztus által a haboknak. Szabadítsuk meg magunkat a vallás erejét lenyűgző bilincsektől s akkor magunk fogunk parancsolni a bilincseknek — a vallás ereje által.

Ime, „akik az Istent szeretik, azoknak mindenek javukra válnak“. A fenyegető veszedelmek, melyek az egyházat környékezik — az Istent szeretőkre nézve! — a vallás diadalmas elő nyomulásának, egy új, magasabb vallási reneszánsznak lesznek eszközei.

A Kegyelem Istene adjon munkás részt minékünk ebben ez esztendei munkánk által is!

Ez óhajtással — az új iskolai év kezdetén tanárokat és tanítványokat szívből üdvözölve s munkánkhoz Istentől segedelmet és áldást kérve —

theol. fakultásunk 1910—11-iki tanévét megnyitom.

Nagy Károly,
igazgató.

Az 1910—11. tanév történetéhez.

Fakultásunk 16-ik tanévének történetében az első hely azt a fekete lapot illeti, amelyre *Losonczy Bárány Dezső halála* van feljegyezve. Az 1911-iki május 24-ike, az ő halálának napja, a magyarországi református egyház minden alkatrészének gyásznapja volt; kialudott, füstölgő fáklyájával ott búsongott ravatalánál velünk együtt a magyar nemzeti génusz is. Ki volt ő nekünk: kell-e mutogatni a ma élő magyarnak, reformátusnak? Veszteségünk nagyságát hiánya fogja leginkább megmutatni. Két vármegye főispánságából — hol már országos névre tett szert — gyorsan emelkedett a képviselőház elnökségébe, majd a miniszterelnöki székbe; a széki egyházmegye, majd az erdélyi egyh. kerület főgondnoka, végre a magyarországi egyetemes református egyház konventjének és zsinatának világi elnöke. Nagyszabású status-férfiú volt úgy állami, mint egyházi méltóságában. Izzó faj- és honszerelme, minden affektáltság nélküli demokratasága, puritán jelleme, őszinte szókimondása, nemzeti eszményei s azokhoz való ragaszkodásában szívós kitartása, valóságuk munkájában való erélye, mindenekben hamisítatlan liberálizmusa király és nemzet szeretetét egyformán biztosították számára s a magyar állam ezeréves fennállásának feledhetetlen ünnepén rajta keresztül dobbant össze a király és nemzet szíve. — Az államkormányzás vezetéséből kitérhatta az állam szuverenitását akadályozó ultramontánizmus és a rövidlátó politikai intrika; egyházunk vezetését bizalommal és méltó büszkeséggel láttuk kezében utolsó órájáig.

Nem akarhatjuk elvitatni az ő nagy és nemes alakját nemzetünk és egyházunk egyetemétől, de különös dicsekedésünkre szolgál az, hogy ő egész lelkével szíve utolsó dobbanásáig a mi szűkebb erdélyi hazarészünké volt, sőt nagy jellemének sajátos vonásai innen táplálkoztak és érthetők meg igazán. Azt a 25 esztendő, mit erdélyi egyházkerületünk kormányzékében töltött, az

ő személye foglalja össze egy korszakká, melynek külső és belső megújítási folyamatában nem utolsó helyen áll a mi intézetünk életrehívása. A körülötte folyt harcban a Br. Bánffy Dezső főgondnok személye volt az szikla, melyen az ellentétes hullámok megtörttek s papképzésünk ügyének mai rendezését eredményezték. Csak természetes tehát, ha a halála feletti gyászt jelentő zászlóerdőben ott lobogott egy hétig fakultásunk gyászlobogója is intézetünk homlokzatán, árnyéka gyászával vonván be dísztermünknek azt az elnöki székét, melyben annyi méltó büszkeséggel láttuk példásan vezetni kertületi gyűléseink tanácskozásait s amelyből ő már örökre elköltözött... Mélyen sújtott családjának kifejeztük a veszteségben és fájdalomban való igaz részvétünket; budapesti temetésén három tagú küldöttséggel vettünk részt s míg ott por-sátorának adtuk meg a végtisztességet, halhatatlan emlékezetének szívünk szerint — s immár főhatósági rendelkezés szerint is — fakultásunk gyászünnepélyén, a jövő tanév megnyitásával kapcsolatosan, fogjuk leróni a hálás kegyelet adóját, hogy az új nemzedék szívében elevenedjenek meg nagy erényei s ezek által éljen közöttünk nemzedékről-nemzedékre!

A tanév történetének többi adatait — szem előtt tartva az igazgatói évről-évről jelentés kívánalmait is — a következőkben foglaljuk össze:

1. Tanévmegnyitás. Tanévünk kezdete az idén, a szokáshoz mérten, két héttel hátrább tolódott. Intézetünk épületének második emeleti földemét, a gerendák veszedelmes elkorhadása következtében, ki kellett cserélni. E munkálat sokkal terjedelmesebb volt, mint az első időkben reméltük s dacára annak, hogy megfeszített erővel — sokszor éjjeli munkával is — végeztette a vállalkozó, internátusunkat egészében a beköltözködésre alkalmas állapotba csak szeptember végére hozhattuk; úgy hogy a befratkozásokat — felsőbb hatóságunk hozzájárulásával — csak szept. 30-án és okt. 1-én eszközölhattük. Vizsgáló egyetemi hallgatóinkat addig ideiglenesen helyeztük el, a többi és I—II. éves theol. egyetemi hallgatóink befratkozására pedig az illetékes egyetemi hatóságtól igazolt halasztást kértünk, amit — köszönettel ismerjük el — készséges előzékenységgel, meg is kaptunk. — A tanév tünnepeyes megnyitását — a Püspök úr vizsgálati körútjáról való hazaérkezétre várva, majd más elfoglaltsága miatt — okt. 19-én d. e. 11 órakor tartottuk, mikor is az ifjúság éneke után évmegnyitó imát dr. *Ravasz* László, évmegnyitó beszédet pedig *Nagy* Károly igazgató tartott.

De ünnepélyes együttlétben volt részünk a tanítás megkezdése előtti napon, okt. 2-án d. e. 11 órakor is. Dr. *Fulliquette* György genfi theol. tanár ugyanis magyarországi körútjában intézetünket is meglátogatva, dr. *Kovács* István — most szathmári lelkész — társaságában, összegyűlt ifjúságunk előtt a díszteremben nagy-érdekű előadást tartott a schweizi református egyházi viszonyokról s az egész világ reformátusait szellemi egységbe foglaló kálvini elvekről, amelyekben való megegyezés alapján testvéri üdvözlétét tolmácsolta s most a tanulás, majd az élet munkájához sikert és áldást kívánt. A kiváló, francia szellemességgel és szónoki erővel előadott s dr. *Kovács* István által tolmácsolt beszéd után *Nagy* Károly igazgató mondott köszönetet a megtisztelő látogatásért és fejezte ki azt a reményét, hogy a Kálvin hazájával és egyetemével való újabb frigykötés és közelebbi érintkezés mind bensőbbé és áldásosabbá fogják tenni a kölcsönös szolidaritást.

2. Szervezet és kormányzat. Az 1908-ban szervezett és választott Elöljáróságban a *Hory* Béla elhunytával megüresedett helyet az 1910. novemberi egyh.-ker. közgyűlés egyhangú választással dr. *Kolosváry* Bálint egyetemi ny. r. jogtanárral — azóta a kolozsvári egyházközség főgondnoka és egyh.-ker. tanácsbíró is — töltötte be, ki egyházunk szolgálatában kiváló érdemeket szerzett édesatyjától öröklött buzgóságával és lelkiismeretességével vesz részt fakultásunk ügyeinek intézésében. — Lemondás folytán azonban megint megüresedett egy hely, az egyházi tagok sorában, miután *Deési* Gyula, a kalotaszegi egyházmegye volt esperese, gyalui lelkész, május 31-én megrongált egészségére való utalással, lemondott előljárósági tagságáról. Egykor — mint írja — az intézetet életrehívók táborában küzdött, szolgálni is igyekezett, ezutánra már csak azt kívánja, hogy fejlődésében gyönyörködhessék. Elöljáróságunk, tekintettel arra, hogy az utóbbi időben tapasztalni volt kénytelen, hogy a dolgok intézésében tényleg részt nem vehet, lemondását elfogadta s helyének betöltése iránt a lépéseket megtette az Igazgatótanácsnál.

Elöljáróságunk az ügyek intézésére két nagy-, három kis-ülést és több bizottsági ülést tartott.

3. Tanári és tanítói kar. Rendes tanárkarunk az idén is a már tavaly kiegészült teljes létszámmal működött. Súlyos veszteség érte azonban a mi papképzésünk ügyét dr. *Böhm* Károlynak, a helybeli Ferencz József tud.-egyetemen a philosophia ny. r. tanárának elhúnyta által, kitől theol. ifjaink közel másfél évtizeden

keresztül hallgatták a bölcsészeti előadásokat. Nagy szelleme, mely a bölcsészeti gondolkozás terén nem egy új ösvényt vert, puritán erkölcsi jelleme, előkelő nemes egyénisége mély és maradandó hatással voltak theologus ifjúságunk legjobbjaira. Bölcsészeti álláspontja — felületesebb pillantás mellett — nem nagyon kedvezett a theológiának, melytől a tudomány jellegét is megtagadta. De minden dogmatizmus ellen küzdő kriticismusával, a gondolkozás szabadságának megalkuvásnélküli követelésével és érvényesítésével, a minden kritikát kiálló személyes meggyőződés követelésével és respektálásával, a — bár bizonyos egyoldalúsággal csupa „intellectus“-ként értelmezett — szellem önértékének védelmezésével s az ethikai következmények jellemmé erősödő szigorú kivonásával, az igazi protestántizmus érvényesülésének elévülhetetlen szolgálatokat tett. Ebben az egyik oldalról a tekintélyek bálványait csirizelgető, a másik oldalon a materializmus dogmatizmusára esküvő korban ennek a rettenthetetlen bátorságú, óriási tudással felfegyverzett harcosnak kidőlte hasonló veszteség a tudomány terén, mint a br. Bánffy elvesztése a nemzeti törekvésekre nézt. Tanítványaink és intézetünk egyformán gyászt öltött halála alkalmából s leróttá íránta, családja s az egyetem bölcsészeti kara iránt a gyász- és részvét-tartozás adóját. Emléke áldása szellemének érvényesülése leend! Vajha üresen maradt tanszéke betöltése ne hozná válságba azt a viszonyt, mely fakultásunk és az egyetem között fennáll!

A fakultás rendes tanárai közül ez évben dr. *Kecskeméthy* István élvezett, a jogosult tényezők hozzájárulásával, három havi szabadságot 1911. márc. 7-től június 7-ig. E szabadságidejét a „szentföldön“ való tanulmányútra fordította, ami — különösen az ó-szövetségi tanszék betöltőjénél — kétségkívül nagyjelentőségű dolog. Fakultásunk Előljárósága is méltányolta az ebből várható eredményt nemcsak abban, hogy a szabadságoláshoz készséggel hozzájárult, hanem abban is, hogy szerény anyagi viszonyainkhoz mérten 500 K-át folyósított a költségekre.

Az ének-zene tanítását *Kürthy* Sándor rendes zenetanár teljesítette; a gyakorlati egyházi adminisztrációnak a számadásokra és vagyonügyekre vonatkozó részét *Pünkösti* Pál egyh.-ker. számvevő adta elő hivatalos elfoglaltsága engedte terjedelemben; a modern nyelveket a helybeli Berlitz-iskola három nyelvtanítója: *G. Tourneé* (francia), *W. Knopf* (német), *J. J. Dempsey* (angol).

Ez év II. félévében a közegészségtan is előadatott dr. *Filep*

Gyula kolozsmegyei főorvos, egyet. magán-tanár, iskolaorvosunk által.

4. Hallgatók, népesség. Az 1910—1911. tanévre felvétellett összesen 136 ifjú, 10-zel kevesebb, mint a megelőző évben. És pedig: a) *theologus*: 93; (rég: 71, új: 22) és b) *egyetemi hallgató tanárnövendék*: 28; (rég: 16, új: 12); *joghallgató*; 8; *orvostanhallgató* 7; (rég: 4, új 3); *hitoktató*: 1.

Beiratkozott: a) *a theológiára*: I. évre 21 II. évre 17; III. évre 22; IV. évre 31; — összesen 91 theologus, b) *tanárnövendék* I. évre 8; II. évre 9; III. évre 7; IV. évre 4; — összesen 28; továbbá: *joghallgató*: 7; *orvostani hallgató*: 7 és *hitoktató*: 1. Együtt 135 ifjú. *A II. félévre beiratkozott* az I. évre: 2; a II. évre: 1 theologus ifjú.

Kimaradt a tanév folyamán: a) *theologus*: I. éves 1, II. éves 2, III. éves 1, IV. éves 1, (más pályára mentek); segédlelkézi szolgálatra kibocsátott IV. évről: 7 theol. ifjú. Ezek helyére évközben felvétellett 2 *joghallgató*, 1 *joghallgató* eltávozott.

A *tanévet végezte* tehát intézetünkben 87 theologus, 28 tanárnövendék, 7 *joghallgató*, 7 *orvostani hallgató* és 1 *hitoktató*. Összesen 129 ifjú.

5. Ösztöndíjak. a) *A theologus ifjak* az 1910. évi augusztus hó 20-ikán megtartott felvételi kari ülésen a következő kedvezményekkel vétettek föl az intézet konviktusába: 200 kor.-ás nagyenyedi Bethlen-kollegiumtól járó fejedelmi ösztöndíjjal és évi 300 kor. díjfizetéssel 15; 180 kor.-ás fejedelmi ösztöndíjjal és évi 300 kor. díjfizetéssel 1; 100 kor. Gecse—Baldácsy ösztöndíjjal és évi 300 kor. díjfizetéssel 20; 100 kor. konviktusi segélyvel 2, a többi ifjú 300 kor. teljes díjfizetés mellett. A *tanárnövendékek* közül állami ingyenes ellátást kapott 8 ifjú 400 kor.-át fizetett 10.

b) A theologusok közül az első félévben 100 kor.-ás Gecse-Baldácsy ösztöndíjban részesült: Csiszár Gyula, Hegyi András, Sándor Ferenc, Tőkés Gyula, Zoltáni Pál IV. é.; Kovács Benedek, Kiss István, Mihály Jenő, Nagy Ferenc, Tompa Zsigmond, Felméri Albert III. é.; Baló Sándor, Pap József II. é.; Bakk József, Borbély Sándor I. éves növendék; II. félévben, miután Mihály Jenő 200 kor.-ás fejedelmi ösztöndíjat nyert, Baló Sándor indexe alapján jogát elveszítette és I. félévről 5 hely fennmaradt; e helyek Aracs István, Deák Sándor, Kolcza Árpád III. é., Csulak Samu, Csorja Sándor, Kiss Imre II. é., Csighy Sándor és Rátz István I. é. növendékekkel töltettek be.

c) A nagyenyedi Bethlen-kollegiumtól járó 200—200 kor.-ás fejedelmi ösztöndíjat élveztek, az I. félévben: Hegyi András, Jakó Dénes, Gönczi Lajos, Mátyás Ernő, Nagy Győző, Szilágyi János, Tavaszi Sándor IV. é., Kiss István, Makkai Sándor III. é., Dávid György, Árkossy Jenő, Derzsi Kálmán, Dósa Dániel, Havadtői Sándor, Kiss Imre II. é. és Vásárhelyi József I. é. növendék; a II. félévben, mivel Kiss Imre indexe alapján jogát elveszítette, helye megüresedett és Mihály Jenő III. é. theologus nyerte el.

d) A tanárnövendékek közül a 18 állami ingyenes helyet a m. kir. közoktatásügyi miniszter úr Ónagyméltósága a következőknek adományozta Barcza József, Bartha Károly, Horváth József IV. é.; Bartsch József, Bogsch Sándor, Székely Endre, Varga Lajos III. é.; Cseffó Sándor, Gál F. László, Gönczi László, Jakab Károly, Jancsó József, Kapronczay Sándor, Kovács György, Olajos János II. é.; Máté László, Szakál József, Székely Ferenc I. é. tanárnövendékek. 800 kor.-ás kari ösztöndíjat élvezett: Tereh Géza IV., Bóka István, Kiss Lajos és Miklós Viktor III. é. tanárnövendékek. II. félévben, miután Bogsch Sándor 800 kor.-ás kari ösztöndíjat kapott és így helye megüresedett, azt a vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter úr Ónagyméltósága Horváth István I. é. növendékekkel töltötte be.

e) Itt említjük meg, hogy fakultásunk növendékei közül ezt a tanévet, különböző stipendiumokkal, külföldi egyetemi tanulmányozással töltötték:

Varga Zsigmond harmadik külföldi évét Utrechtben, a keleti nyelvek és bibliai tudományok tanulmányozásával az ottani Bernard-féle stipendiumon, mely évi 2000 kor. volt. Tudori írásbeli dolgozata a budapesti egyetemen már el is van fogadva s vizsgáját ez év őszén szándékszik letenni. Hasonlóan beadta, már nyomtatásban is megjelent „Vallásos világnézet és történeti kutatás“ c. dolgozatát theol. magántanári vizsgálatra fakultásunkhoz s e vizsgálatára is az őszön kap határidőt;

Czirjék Mihály, ki a múlt évben a meadvillei theol. intézetben Amerikában volt, a jelen tanév első felét Glasgow-ban, második felét pedig Jénában, részint az egyházkerülettől (400 K), részint a régi Felsőfehér megyei nemesi alapból kapott ösztöndíjakkal és a jénai egyetemen nyert segélylyel;

Imre Lajos, ki a múlt évben tette I. lelkészképesítő vizsgálatát, a jelen tanév I. semesterét Aberdeen-ben, a II-ikat Edinburghban, ottani segélyekkel;

Révész Imre IV. éves theologus a monteauban-i theol. fakultáson, élvezve teljes ellátást;

Molnár Jenő II. éves theologus, a geneve-i egyetemen az ottani segélybizottság 750 fr.-os stípéndiumán és fakultásunk, 200 K-ás segélyén; és végre

Muzsnai László I. lelkészképesítő vizsgát tett ifjú a berlini egyetemen, a „Mons pietatis“ két stípéndiumával, egyházkerületi segéllyel (600 K) és fakultásunk 300 K-ás segélyével.

A jövő tanévtől kezdve a franciaországi református egyházak nemzeti uniója is létesített a monteaubani református theologiai fakultáson magyarországi református theologusok részére két, egyenként 350—350 frankot tevő tanulmányi fél ösztöndíjat.

Ezen ösztöndíjak évenként adományoztatnak s azokra oly jeles előmenetelű, szorgalmas, kifogástalan viseletű református papjelöltek pályázhatnak, kik a francia nyelvben oly jártassággal bírnak, hogy az ily nyelvű egyetemi előadásokat sikerrel hallgathatják.

Az egyetemes konventi elnökséghez évenként aug. 1-ig beadott kérvényekre az általa odaítélendő félösztöndíjon felül az ösztöndíjas tanulónak még 300 frankra leendő szüksége, mivel a monteaubani theologiai fakultás internátusának évi díja 650 fr., mely összegért a tanuló lakást (külön szobát), étellemezést, világítást, fűtést és mosást kap. Más kiadásokra Monteaubanban nincs alkalom.

A folyamodónak ki kell mutatnia, hogy e 300 frankról mi-képen gondoskodik, (saját, vagy szülőinek vagyonaából, egyházkerületi segélyből, vagy az őt ajánló akadémia támogatásából, stb.)

A sajátkezűleg írt, bélyegtelen pályázati kérvények az illetékes theologiai akadémia igazgatójánál (dekánjánál) adandók be, *augusztus hó 1 napjáig* s ahhoz csatolandók eredetiben, vagy egyházi hatóság által hitelesített másolatban:

1. a folyamodó keresztlevele;
2. a folyamodó szüleinek családi értesítője;
3. az érettségi bizonyítvány;
4. a theologiai akadémiai leckekönyv;
5. a folyamodó curriculum vitaeje;
6. bizonyítvány folyamodónak a francia nyelvben való jártasságáról.

Ezzel külföldi ösztöndíjaink száma ismét növekedett; ha lesz ki igénybe vegye és lelkiismeretesen felhasználja — áldás lesz rajta!

6. Tanügy. Az előadások ez évben még az 1885-iki konventi theol. tantervnek megfelelően folytak, váltakozó tanmenettel,

két csoportban. A bibliai tudományok két tanszékének új rendezése (ó-szövetségi-, és új-szövetségi tanszék) folytán szükségessé vált átmeneti intézkedéseknek megfelelően, ez évben a héber nyelvtant az I. II. évesek együtt tanulták s az ó-szövetségi exegézisben csak a III—IV. évesek vettek részt.

A jelen tanévben *dr. Kecskeméthy* István előadta a héber nyelvtant az I. és II. éveseknek heti 3 órán, az ószövetségi isagogicát az I. és II. éveseknek heti 3 órán, az ószövetségi exegezist a III—IV. éveseknek heti 2 órán. — *Dr. Bartók* György előadta az újszövetségi görög nyelvtant az I—II. éveseknek heti 2 órán, az újszövetségi exegezist a III—IV. éveseknek heti 3 órán, az újszövetségi biblicat a III—IV. éveseknek heti 3 órán.

A jövő, 1911/12. tanévben előadják az ószövetségi biblicat és az újszövetségi irodalomtörténetet. Továbbá a héber- és új szövevényi görög-nyelvtant ebben a tanévben már csak az I. évesek hallgatják, míg az ó- és újszövetségi exegezist külön-külön a II—IV. évesek.

A tanév a már ismertetett okokból, október 3-án kezdődött — addig a beiratkozások, javító- és pótló kollokviumok voltak — és minden megszakítás nélkül tartott június 17-ig, — sőt a vizsgálatokkal 22-ig. Az I. félévi kollokviumok január 10-től 31-ig tartottak; a zárókollokviumok a Püspök úr jelenlétében február 1—2. napján s 6-án kezdődött a II. félévi előadás. Május 23-tól június 16-ig voltak a II. félévi kollokviumok, 16-án a zárókollokviumok. Május 29-én d. e. 11—d. u. 1-ig a német nyelvi-; 30-án d. e. 11—d. u. 1-ig francia-, 31-én d. e. 11—1-ig angol nyelvi vizsgák; az énekből és zenéből 31-én d. u. 3—7-ig. — Vakációk a Rendtartási szabályokban előírt időtartammal.

A tanítás menete egész éven át a rendes mederben folyt; gyorsabb tempójú haladást az előadásokban csak a *dr. Kecskeméthy* tanár szabadságolása tett szükségessé; — különben ő is előadta az előírt egész tananyagot. A II. félévi kollokviumokra nézve azonban nehéz helyzetet teremtett a *Böhm* Károly professzor halála és a kollokviumok megtartására ugyan hazaérkezett, de megbetegedett *Kecskeméthy* István tanár akadályoztatása. Tanárkarunk intézkedése folytán, a *dr. Kecskeméthy* tárgyaiból a vizsgákra álló II—IV. éves theologusoktól a kollokviumokat *dr. Bartók* György tanár vette be, az I—III. évesek pedig szeptemberre utasítottak pótkollokviumra a szaktanárhoz. Azoknál az I—II. éves theologusoknál, akik a *Böhm* Károly halála miatt nem szerezhettek az egyetemen

hallgatott bölcsészeti tárgyakból kollokviumokat, kénytelenek les zünk csak az előadások látogatásának dekáni igazolásával megelégedni.

Az elvégzett tananyag kimutatása az Értesítő egy későbbi fejezetében foglaltatik.

A kollokviumok eredményéről az alábbi kimutatás számol be :

a) *Theologusok kollokviumainak eredménye:*

Évfolyam	I. év		II. év		III. év		IV. év		I-IV év		%o-ban	
	I.	II.	I.	II.	I.	II.	I.	II.	I.	II.	I.	II.
Semester	I.	II.	I.	II.	I.	II.	I.	II.	I.	II.	I.	II.
Beiratkozott	21	21	17	16	22	22	31	31	91	90		
Jeles	2	2	4	4	6	8	7	6	19	20	20·88	22·22
Jó ---	3	7	4	4	6	4	7	9	20	24	21·97	26·66
Elégséges	11	6	3	4	6	1	9	6	29	17	31·86	18·88
Elégtelen 1 tárgy- ból ---	—	1	1	1	—	—	1	—	2	2		
Elégtelen 2 tárgy- ból ---	—	—	1	—	—	2	—	—	1	2		
Elégtelen több tárgyból	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
Nem kollokvált egy tárgyból	4	5	—	—	1	6	1	3	6	14	23·07	28·88
Nem kollokvált két tárgyból	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1		
Nem kollokvált több tárgyból ---	—	—	2	—	3	—	2	—	7	—		
Nem kollokvált minden tárgyból	—	—	1	2	—	—	4	5	5	7		
Kimaradt	1	—	1	1	—	1	—	1	2	3	2·22	3·36
Meghalt	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
Összesen	21	21	17	16	22	22	31	31	91	90	100%o	100%o

Megjegyzések:

1. Az I. éven 1 tárgyból nem kollokváltak 4 van görögptólós érettsé-
givel, kik az Új-szövetségi görög-nyelvből természetesen nem kollokválhattak.

2. A II. éven a minden tárgyból nem kollokváltak egyike Molnár Jenő,
ki a genfi egyetemen volt s utólag beküldött igazolása szerint „jó“ eredmén-
nyel kollokvált; a másik Zöld József beteg volt.

3. A III. éven a 3 több tárgyból nem kollokvált volt: Vincze Géza —
beteg volt —; Rápó Mihály — ki volt bocsátva és Galgóczi Gyula, ki a II.
félévben el is távozott. — II. félévi 6 egy tárgyból nem kollokvált javító-alap-
vizsgára való készüléssel volt igénybe véve.

4. A IV. éven a 4 minden tárgyból nem kollokvált volt: Révész Imre,
ki a monteauban-i theol fak.-on volt, Sebessi András, ki a II. félévben ki is
lépett; Koncz Ferenc és Elek István, kik betegek voltak, de az utóbbi később
tisztja jelesen kollokvált; ezekhez járult a II. félévben szintén súlyos betegség
miatt Kónya Pál és a kibocsátva volt Tankó József és Isaák Imre.

5. Ha a köteleességeiknek egyáltalán nem, — vagy elégtelenül megfelel-

tek számából az indokoltan mulasztók számát leítjük, — amint illik is, hisz köztük nem egy „jeles“ tanuló van az indokolatlan kötelességmulasztók számáránya lesz az I. félévben 13·18°/_o; a II. félévben 16·66°/_o.

Az egyetemi hallgatók előmenetele is rendszeresen számbavételezett, ezekről — a viszonyaikhoz mért — kimutatást a következőkben adjuk:

Alapvizsgát tett:

1. Cseffó Sándor II. éves, dícséretes, jó eredménnyel.
2. Gál F. László II. éves, dícséretes, dícséretes eredménnyel.
3. Gönczi László II. éves, jó, elégséges eredménnyel.
4. Jakab Károly II. éves, jó, jó eredménnyel.
5. Jancsó József II. éves, dícséretes, jó eredménnyel.
6. Bartsch József III. éves, jó, jó eredménnyel.
7. Bogsch Sándor III. éves, dícséretes, dícséretes eredménnyel.
8. Varga Lajos III. éves, dícséretes, elégséges eredménnyel.
9. Székely Endre III. éves, jó, dícséretes eredménnyel.

Szakvizsgát tett:

1. Tereh Géza IV. éves, dícséretes, kitűnő eredménnyel.
Kollokviumaikról — amennyiben indexeiket bemutatták — a következőkben számolhatok be:

I. évesek.

1. Fülöp Lajos: heti 28 órából kollokvált 8 óra dícséretes, 8 óra jeles.
2. *Horváth István: heti 50 órából kollokvált: 5 óra jó, 14 óra jól dolgozott és gyakorolt.
3. Jakó Albert: heti 22 órából kollokvált: 5 óra dícséretes, 5 óra igen jól, 5 óra jól.
4. *Máté László betegsége miatt nem kollokválhatott.
5. Petrenkó János: heti 28 órából: 7 óra kitűnő.
6. *Szakál József: heti 34 órából 11 óra dícséretes, 5 óra igen jó.
7. Szász Károly betegsége miatt nem kollokválhatott.
8. *Székely Ferenc: 32 órából kollokvált: 3 óra kitűnő, 11 óra jelesül.

A *-gal jelzettek állami ingyenes ellátást, a **-gal jelzettek 800 K-ás kari ösztöndíjat élveztek.

II. évesek.

1. Cseffó Sándor: heti 37 órából 2 óra kitűnő, 5 óra dícséretes, 10 óra jeles.
2. *Gál F. László: heti 38 órából: 4 óra dícséretes, 2 óra jeles.
3. *Gönczi László: heti 30 órából 3 óra kitűnő, 3 óra jeles; 2 óra jól dolgozott.
4. *Jakob Károly: 31 órából 2 óra kitűnő, 5 óra jeles.
5. *Jancsó József: 29 órából 4 óra kitűnő, 7 óra dícséretes, 7 óra jeles, 3 óra jó.
6. *Kapronczay Sándor: heti 20 órából 5 óra igen jó.
7. *Kovács György: heti 52 órából 5 óra dícséretes, 5 óra dícs. dolg., 4 óra kit. dolg.
8. *Olajos János: heti 32 órából: 4 óra kitűnő, 8 óra dícséretes, 1 óra dícs. dolg.
9. Schranecz János: heti 48 órából: 1 óra jó, 10 óra kitűnő szorg. dolgozott.

III. évesek.

1. *Bartsch József: heti 34 órából 2 óra dícséretes, 19 jó.
2. **Bogsch Sándor: indexét nem mutatta be.
3. **Bóka István: heti 31 órából: 6 óra dícséretes, 5 óra jeles.
4. **Kiss Lajos: heti 28 órából: 10 óra jeles, 2 óra jelesen dolgozott.
5. **Miklós Viktor: heti 39 órából 6 óra kitűnő, 11 óra jeles, 4 óra dícs., 2 óra jel. dolg.
6. *Varga Lajos: heti 47 órából: 9 óra dícséretes, 5 óra igen jó, 5 óra jó.
7. *Székely Endre heti: 48 órából 5 óra dícséretes, 10 óra jól.

IV évesek.

1. *Barcza József: indexét nem mutatta be.
2. *Bartha Károly: het 20 ó.-ból kollokvált: 2 ó. kitűnő, 3 ó. jeles.
3. *Horváth József: indexét nem mutatta be.
4. **Tereh Géza: szakvizsgázott.

Joghallgatók:

1. Farkas György: heti 20 ó.-ból kollokvált: 8 ó. jó.
2. Jancsó Sándor: az I. év folyamán kilépett.

3. Kovács László alapvizsgát tett „egyhangú“ eredménnyel.
4. Matos Sándor: indexét nem mutatta be.
5. Nagy Zoltán: alapvizsgát tett „egyhangú“ eredménnyel.
6. Varró Károly: alapvizsgát tett „egyhangú“ eredménnyel.
7. Kovács Zoltán: indexét nem mutatta be.
8. Sütő Jenő: alapvizsgát tett „egyhangú“ eredménnyel.

Orvosnövendékek

1. Teleki József: indexét nem mutatta be.
2. Varga Endre: indexét nem mutatta be.
3. Antal Béla I. szigorlatot tett „jó“ eredménnyel.
4. Berde Károly: I. szigorlatot tett „kitűnő“ eredménnyel.
5. Jeney Endre I. szigorlatot tett „kitűnő“ eredménnyel.
6. Csutak Ferencz: orvosi szigorlatot tett „kitűnő“ eredménnyel.

7. Jakab György: orvosi szigorlatot tett „jó“ eredménnyel. A kollokviumi és vizsgai eredményekkel az igazgató évszáróbeszéde foglalkozik.

7. **Tudományos önmívelés.** Ennek fokát a pályázatok eredményei és a nyilvánosságra jutott önképzői dolgozatok mutatják.

Pályázatra a következő tételek voltak kítűzve:

1. *A héber nyelvből* a nyílt versenyen legnagyobb előhaladást felmutatónak 32—32 korona pályadíj külön az I. és külön a II. évesek között; I. Mózes VII., VIII. rész.

2. *Az ó-testamentomi biblia tudomány köréből*: „A zsoltárok első könyvének fordítása, szóbeli nyílt versenyen.“ Jutalma a Szász Domokos alapból 70 korona.

3. *Az új-testamentomi biblia-tudomány köréből*: „A synoptikus kérdés története s jelenlegi állása.“ Jutalma a Szász Domokos alapból 70 korona.

4. *A systematika theológiából*: „A református keresztyénség apologiájának alapvonalai.“ Jutalma a gr. Teleki- és Szász Domokos-alapból 70 korona.

5. *Az egyháztörténelemből*: „A hierarchia és küriarchia harca. A Sinai-per.“ Jutalma a Szász Domokos alapból 70 korona.

6. *A gyakorlati theológiából*: „A Dekalogus katekhetikai feldolgozása. A Dekalogus tanításának rövid története. Katekhetikai értéke. Tartartalma. Tanítási módja. Az egyes parancsolatoknak gyakorlati tanításokban való feldolgozása.“ Jutalma a Nagy Péter- és Teleki-alapokból 70 korona.

7. *Egyházi beszéd* Mt. 10., 34—39. alapján. Jutalma a Molnár Albert alapból 40 korona.

8. *Predikáció műfordítás* német, vagy francia nyelvből. (Benyújtandó az eredeti predikáció is.) Jutalma a Nagy Péter-alapból 40 korona.

9. *A legjobb harmonium-játszónak* nyílt verseny útján: jutalma 70 korona.

A pályázatok eredményét a szaktanárok jelentései alapján a tanárkar a következőkben állapította meg:

1. *A hébernyelvi* pályázaton az I. évesek közül részt vettek: *Bakk* József, *Csighy* Sándor és *Vásárhelyi* József; a II. évesek közül *Derzsi* Endre. A jutalmat az I. évesek közül *Bakk* József nyerte el, a II. évről *Derzsi* Endre. *Vásárhelyi* József, ki a II. félévben jött át a jogi karról a theológiára, maga is kiváló eredményt produkált, amiért külön dicséretben is részesült, de a nyertes egész évi gyakorlatának készségét nem érte el.

2. *Az ó-testamentomi bibliai tudományok* köréből kitűzött kérdésre pályamunka nem érkezett be.

3. *Az új-testamentomi bibliai irodalom* köréből kitűzött pályakérdésre („A synoptikus kérdés története és jelenlegi állása.“) beérkezett 2 pályamunka. Az első 214. sz. jeligéje: „Nincsen az eltakarva, ami még nincs felfedezve, sem elrejtve az, amit még nem tudunk“ ... (Ewald, Jakob I. 115. o.). E munka minden elv és módszer nélkül összealkotott antiquarium, amelyben egymással hever minden tárgy csendes megadással. Név név után halmozódik s a végén elkábultan konstatáljuk, hogy csak jámbor tákolmánnyal vesződtünk órák hosszat. Bővebb kritikát mellőzhetünk.

Jutalomra nem érdemes. Kár volt az időért, melyet a leírás vett igénybe.

A második 228. számú munka, jeligéje „Ne félj te kicsiny nyáj, mert tetszett a ti Atyátoknak, hogy nektek adja az országot.“ Luk. 12 : 32. Szerzője szorgalmasan dolgozott, csak kár, hogy a tudományos munkálkodás módszeréről még csak sejtelve sincs. A mit mond, helyesen mondja, de ritkán a kellő összefüggésben és a maga helyén. Forrásművekkül kéziratokat használ s ezek nem egyszer elvezetik a helyes útról. Wernle könyvének tanulmányozása itt-ott meglátszik a dolgozatán, de szeretttük volna, hogy ha ezt a kitűnő könyvet alaposan feldolgozza vala és eredményét intenzívan értékesíti.

A dolgozat — amint szerzője is bevallja — főleg II. részében Wernle könyvét szólaltatja meg s a kérdés jelenlegi állására újra belőle merít okulást. Kár azonban, hogy nem mélyed el az említett műben s nem adja világos áttekintését a kérdés főbb pontjainak. Pedig a feladat éppen ez lett volna. És bizony nem túlságosan nehéz feladat.

A mű a problémát nem oldja meg: a synoptikus kérdés történetéről nagyon halvány és kúsza képet ad, de szorgalma elismerést érdemel s tisztelettel ajánlom, hogy 40 K szorgalomdíjban részesüljön írója. Szerzője: *Tompa Zsigmond* III. éves th.

4. *A systematika theologiából* kitűzött pályakérdésre nem adatott be munka, bár utólag kitűnt, hogy két — mindkettő terjedelmesebb — dolgozat készült, de mert íróik nem végezhettk be, nem is adták be. Hasonló esetekben kívánatos volna, hogy az illetők a készen levő részt benyújtsák, hiszen lehet a munka oly értékes, hogy a pályadíjat is — de szorgalomdíjat még valószínűbben nyerhet.

5. *A egyháztörténelemből* kitűzött pályakérdés: „A hierarchia és küriarchia harca. A Sinai-per“ — volt. A kitűzött kérdésre két pályamű érkezett. Az egyiknek jeligeje: „Magyar ember fél a pörtül“; a másiké pedig „Más fundamentumot senki sem vethet azonkívül, mely vettetett, mely a Jézus Krisztus.“

Mindkét mű főképpen azokat a harcokat tárgyalja, melyek az 1790—91. évi országgyűlés idején a tiszántúli egyházkerületben dúltak egyfelől a világi elemnek az egyházkormányzatba való bevonása, másfelől Sinai Miklósnak püspökké választása körül. Mindkét mű, de különösen az első, aránylag kevés figyelmet tanúsít a harcok alapelvei, a történelmi és jogi mozzanatok iránt.

Az első pályamű rövid bevezetés után egyenesen átszökik a Carolina Resolutioról az 1790. évi országgyűlés idejére és az ezen időben lefolyt küzdelem ismertetésére. Nem keresi a harcok okát, nem látja a hierarchikus párt álláspontjának valódi tárgyi-lagos és alanyi okait. A Carolina Resolutionnak a superintendések választásának megengedését kimondó helyét helytelenül magyarázza és pedig egyenesen azzal a szándékkal, hogy a papi-párt álláspontját rossz színben tüntesse fel. Ellenszenvesen nyilatkozik úgy Sinairól, mint pártfeleiről és a mai kor szemüvegét használva, határozottan a világiak álláspontját tartja helyesnek. Figyelmen kívül hagyja, hogy a budai és pesti kanonok kompromisszum eredményei, hogy azokban a világiak tulajdonképpeni törekvései

már lefokozva foglalnak helyet s arról sem emlékeznek kellő méltatással, hogy a világiak minő zavarokat támasztottak az egyházban, pusztán csak azért, hogy akaratuk érvényesüljön.

Ez a munka, amint nem foglalkozik az ellentétek éles összeütközését megelőző állapotokkal, illetőleg okokkal, éppen úgy mellőzi a további fejleményeket, melyek végre megegyezést és békét hoztak az egyházba. De alig érinti azt a fontos mozzanatot is, hogy a harc nemcsak a tiszántúli kerületben és nemcsak a református egyházban folyt. Szóval egyáltalában nem bírta a kérdés mélyére, az elvi okokig lehatolni és nem látta meg a hazai protestantizmus egyházpolitikai helyzetében fekvő egyetemes rugókat.

A szerző kevés forrásművet használt, pedig elsődrendű forrásokat is bőven találhatott volna. Ezek közül csak Keresztesi József naplóját idézgeti és pedig oly sikerrel, hogy még saját előadása is Keresztesi archaisztikus nyelvezetének köntösébe öltözködik.

A mű irányáról sem mondhatok sok jót. Sok benne a puffogó, üres szólam. Ósdiskodása sok helyen valóban visszatetszést szül.

Ez a mű sem a pályadíjra, sem egyéb kitüntetésre nem érdemes.

Több elismeréssel kell szólnom a másik munkáról, melynek jellegje: „Más fundamentumot stb., mely szintén nem kielégítő eredménnyel foglalkozott ugyan a pályakérdéssel, de versenytársát jóval felülmúlja úgy a kérdés felfogása, mint kidolgozása tekintetében.

Ennek a pályamunkának nagy fogyatkozása egyfelől az, hogy nagy feneket kerít a dolognak, úgy, hogy a 103 lapnyi terjedelemből a felesleges bevezetés 33 lapot foglal le. Másfelől hibája az, hogy tárgyalási menete szakadozottá lesz az által, hogy Sinai életrajzát és a Sinai-pert kiszakítva az összefüggésből, külön részletek gyanánt és hozzá zavaró módon illeszti be.

Továbbá fogyatkozását abban látom, hogy nem igyekszik megérteni a papságnak a világiak befolyásától való idegenkedését. Pedig több helyt idéz is olyan papi kijelentéseket, melyek útbaigazíthatók volna. Egyik forrásmunkájában (Zoványi: Egyetemes főgondnok és főkonzisztorium stb.) elég bőven található a papok állásfoglalását indokoló adatok. Ha ezeket nem látta meg, akkor igazán nem is lehet kívánni, hogy a dekretális eskü és más cselekvések által a közélet porondjáról kiszorított világiaknak

ama törekvését meglássa, hogy a még mindig igen jelentékeny lélekszámú prot. egyházak vezetésének kezökbe vételével igyekezzenek maguknak tekintélyes állást biztosítani úgy az állami, mint a társadalmi életben. Így nem méltányolhatta a politikai közélet terén sok tekintetben tétlenségre kárhozottatott világiak energiájának az egyházi közélet terére való tódulását, munka s érvényesülés után való törekvését sem. A hierarchia és küriarchia harcának ágyát az 1715. évi törvény vetette meg, mely eltiltotta a vallásügyi sérelmek országgyűlési tárgyalását.

De ha ezen nagyobb fogatkozásokról megemlékeztem, nem hagyhatom említés nélkül a munka ama jó oldalát, hogy igyekszik a kérdést első, szembetűnő fontosabb megjelenésétől egészen a megoldásig nyomon követni és meglátja azt is, hogy az egyházi és világi elem harca mindkét prot. egyházban felfedezhető s hogy reformátusoknál nemcsak a tiszántúli kerületben állottak fenn az ellentétek, hanem a többiekben is, bár ha kisebb méretekben is.

A munka forráskészlete kielégítő s azokból valóban merített is. Igaz, hogy sokkal többet és jobban aknázhatott volna belőlök, de mert a szerző szemei előtt a tények előadása volt a fődolog, így érthető, hogy a tények okait is feltáró kisebb részletekre nem terjesztette ki figyelmét. A szerző védelmére meg kell azt is említenem, hogy egyháztörténelmi irodalmunk bár elég sokat foglalkozott a szóbanforgó kérdéssel, de még maig sem kísérelte meg, hogy ennek a harcnak, mely az egyházzal oly szorosán összeforrott papságot kedvezőtlen színben tünteti fel, okait teljes mélységökben feltárja.

A mű nyelvezete élvezhető, egyszerű értekező irányú. Kerüli a hatásvadászó szólamokat, üres frázisokat. Inkább száraz, mint lendületes. Általában jónak mondható.

Az előadottak szerint ezt a munkát sem tartom a pályadíjra érdemesnek. De mert viszonylag jobb versenytársánál, mert bővebb kutatásokat végzett, mert a kérdés felfogása és kidolgozása tekintetében a helyes utat megközelíti; ezért tisztelettel javasolom, hogy a mű szerzője szorgalomdíjjal jutalmaztassék. (40—50 korona.)

Ez utóbbi munka írója *Kovács Benedek* III. é. th. 50 kor. szorgalomdíjban részesült.

6. *A gyakorlati theologiából kitűzött elméleti kérdésre*: „A dekalogus katekhetikai feldolgozása“ egy pályamunka érkezett be 231. sz. alá: „Megmondattott a régieknek én pedig azt mondom néktek“ jeligével. Feladatát kellőleg megoldotta, bár látható-

lag igyekezett annak határait minél szűkebbre vonni össze. Az elvi bevezetésben tisztalátást árul el s rövid megjegyzésekben a szeg fejére út, anélkül, hogy hosszú fejtegetésekbe bocsátkoznék. A dekalogus tanításának rövid történetét csak a reformációnál kezdi s majdnem ott be is végzi: Lutherrel és két magyarázójával a kérdésnek ezt az ágát kimeríti. A tanítások kiváló katekhetikai talentumra vallanak, csak sajnos, középhelyet foglalnak el a vezérkönyv és a kész katekhezisek között. Önállóságot nem sokat pretendál magának, de anyagát érzékkel gyűjtötte össze és tehetséggel dolgozta fel. Jutalomra érdemes.

A jutalom, 70 K *Makkai* Sándor III. é. theologusnak kiadatott.

7. *Máté X. 34—39. vers alapján írandó egyházi beszéd* pályázatra beérkezett 3 pályamunka: az első 230—1911. sz. a. „E világon háborúságtok léssen, de ne féljetek, én meggyőztem a világot” jeligével; a második 244—1911. sz. alá: „Mt. X. 16. v.” jeligével; a harmadik 261—1911. sz. alá: „Valaki azért vallást tesz én rólam az emberek előtt, én is vallást teszek arról az én mennyei Atyám előtt” jeligével.

A második dolgozatnak, amely 244. sz. alá érkezett Mt. X. 16. v. alapján, s amelynek címe „Ne gondoljátok, hogy azért jöttem, hogy békességet bocsássak a földre”, már külseje ellen is kifogás tehető, amennyiben nincsen lapszámozva és bekötve, holott a pályázati útasításban ez is meg volt említve. Maga a prédikáció gonddal van megszerkesztve, csak kár, hogy az eredmény nem felel meg a ráfordított akribiának. Már a legelső, fundamentális hiba az, hogy nincs pontosan megállapított főtétele: van címe és van dispositiója, de e kettő között semmi szorosabb logikai kapocs nincs. Emiatt aztán az egész beszéd bizonytalanná és ingadozóvá lesz. Dispositiója a következő: 1. Isten országáért harcolunk; 2. A fegyverek, amelyekkel harcolunk. Azonban, amint említém, ez a két rész nincsen egy egységes témában összefoglalva. Bár az ilyen dispositió magában is kifogás alá esik, itt mégsem bírálhatom el részletesen, mert első felét maga a szerző sem tartja be, t. i. nem arról beszél, hogy *miért* harcolunk, hanem arról, hogy mi *ellen* foly a harc. Először szól az egyházhistória véres harcairól, amelyeket a ker.-ség az ellenséges politikai világgal vívott, de ezekben a harcokban nem látja meg és nem mutatja ki a theodiczeát: miért kellett annyi vér a Kr. egyházához? Ellaposított átmenettel áttér erről a harcról a mai harcra: a szellemi bűnök

ellen vívott harcokra. Ilyen „szellemi bűnök“ nek látja a hiúság, a látszat, hazudozás bűneit, amelyeket közös gyökérre: a lelkiismeretlenségre és a felületességre visz vissza s ismerteti őket közös összehatásukban. A második részben három fegyvert említ: Engedelmesség, kötelességteljesítés, a diadalban való bizonyos reménység. Ezekhez a gondolatokhoz a textusban keres alapot, de az engedelmességhez nem kap; a kötelességteljesítéshez a kereszt-hordozást veszi, de a kettőnek egységét nem kapja meg s ezért egyikkel a másikat zavarja, csupán a diadalban való bizonyos reménységnek kapja meg alkalmas textuális alapját az élet elvesztéséről és megtartásáról szóló versben. A részek között nincs lendület, a tárgyalásban nincs mélység. Az első rész nincs szerves összefüggésben a textussal, a második rész összefüggése pedig egy pontot kivéve, helytelen. A vallásos élet philosophiai és lélektani rejtelmait kerülni látszik, indokolásait nem a szellemi élet alaptörvényeire, hanem néhol csak szólásformákban kifejezett, kétes értékű tételekre alapítja. Bizonyítása nem elég evidens, különösen példái naivak, erőltetettek és nem találók. Beszédjében nincs prófétaelem: a komoly bizonyosságtevés erejét a sápiítózó bölcselkedés nem tudja pótolni. Különösen kifogás alá esik a beszéd stílusa, mely szintelen, szétfolyó, elmésség és drámaiság nélkül való. Szerző szereti a hétköznapi beszédet, s ebben sokszor vét a liturgialis nyelv magasztossága ellen: „aki fél a kereszttől, az lapuljon meg“, „sok lúd, disznót győz“ stb. kifejezések egész természetesen röppennek el ajkáról. Nadrágzsebbe dugott kézzel nem lehet prédikálni. — *Jutalomra nem érdemes.*

Jobban sikerült a 261. sz. alá érkezett dolgozat, amelynek címe: *Diadal a Krisztus által*. Mély hittel, meleg, érzelmes hangulattal megírt kis beszéd, tele építő gondolatokkal és határozottan kerugmatikus irányban tartva. Kár, hogy szerkezete oly laza, hogy a legelső érintésre széthull. Nem *egy* főgondolatnak a kifejtése, hanem három-négy nagy és mély gondolat között végzett röpködés. Bár címe „Diadal a Krisztus által“, témája mégis Krisztusról vallást harcok árán teszünk. Dispositiója formailag szerencsétlen, mert arról szól, hogy e harcot meg kell vívnunk: 1. önmagunkkal, 2. családunkkal, 3. a világgal. Természetes, hogy itt önmagunkkal és a világgal vívott harc majdnem azonagy, és szerző sem tudja megkülönböztetni úgy, hogy például egyikben a megtérés, másokban a megszentelődés karizmáját lássa. E kettő között dísztelenül áll ott, mint külön rész, a családunkkal vívandó harc,

amelyet a textus sem akar, hisz a vonatkozó versben nem *tételt* mond, hanem csak egy *képet* használ. Szerző sem beszél arról, amit a dispositioban bejelentett, hanem igen helyesen: a Kr.-nak való teljes odaadásáról. Az első részben ismét egy idegen gondolat zavarja Jézust királylyá tenni, melyet nem tud egységbe hozni saját főgondolatával. A másodikban a Jézus iránti szeretet gondolata annyira lenyűgözi, hogy nem beszél a szakításról, a harcról, ami mégis legközvetlenebb tárgya volna; a harmadik részben általánosságban mozog, amelyet épen ott nem tud konkrét szemléletekre váltani, ahol leginkább kellene. Befejezése szép, ötletes. A beszéd csontvázának, szerkezetének hibáit nem tudja elefedtetni az a sok szép, meleg, talán kissé túlérzelmes és általános részlet, amelyekben Krisztus érettünk hordott szenvedéseit, vagy a megtértek boldogságát rajzolja. Jó lesz, ha sensualismusának erőteljes logikai munkával határt szab. *Dolgozata dicséretet érdemel.*

Legjobban „A mi békességünk“ c. beszéd sikerült, mely 230—1911. sz. alá érkezett be. Főtétele, melyhez megkapó bevezetés után jut el: Jézust követni annyi, mint Jézussal harcolni. 1. Ez a harc teljes szakítás a világgal Jézusért, 2. Jézus követése az ő élete: a nyugalom és erő, mely együtt: békesség. Maga a dispositio igen jó, csak kár, hogy a két alrész nem bontotta tovább, mert így világosabb, átlátszóbb és közszerűbb lett volna a beszéd. Mindkét részben drámai fejlődésű fokozat van, amely helyes exegetise mellett szinte homiliamódra pontosan textusszerű. Az első rész végén magasba szárnyal; kár, hogy röplése nem elég nyugodt, hanem ideges, megrebbenő. A második részben az élet magyarázása, mint amely nyugalom és erő, egészen irodalmi színvonalon áll; kár, hogy a textus idevágó versének tendenciájától eltér s ezt a tendenciát a befejezésben sem tudja kellőleg érvényesíteni. T. i. szerző az *életről* beszél, a textus pedig az élet megnyeréséről és elvesztéséről. Christológiájában az anthropologiai oldal a theologiai *főlé* nőtt, ami relativismussal fenyeget. Különösen kiemelendő stylusa, mely határozott írásművészi tehetségre vall. *Jutalomra érdemes.*

A 40 K jutalom kiadatott *Makkai Sándor* III. é. theologusnak.

8. *Prédikáció műfordítás német vagy francia nyelvből* c. pályatételre beérkezett 2 munka: az egyik 232—1911. sz. alá „Jézus Krisztus jelentősége“ címmel és „Mindenható leborulva“ jellegével; a másik 220. sz. alá „Püünkösti beszéd“ címmel „Vegyetek Szent

Lelket“ jeligével. Ezek közül az első a 232. sz., nem felel meg a pályázat formai feltételének, amennyiben az eredeti prédikációt nem adja be, ennél fogva a bíráltnál figyelembe nem jöhet.

A „Vegyetek Szent Lelket“ jeligéjű munka szerzője Bertrand francia prédikátornak a 143. Zs. 10. verséről írott pünkösti beszédjét próbálta lefordítani. Műfordításról szó sem lehet, sőt igen sok helyütt fordításról sem. Vaskos lexikális tévedései vannak; pld. baleset, csapás helyett álmod fordít, egyház helyett templomot. „Ez az első tanúság“ helyett ezt írja: „Első eszme benne van ebben a kifejezésben.“ A sátánt démonnak fordítja, a testet érzékiességnek; egyetlen jó helyett „egyikét a javaknak“ kifejezéssel él. De ezek még csak hagyján. A mondatszerkezet, a nyelv syntaxisa teljesen idegen világ számára, képtelenségek és értelmetlenségekkel van tele a fordítása. Ezt a mondatot: „Nem beszélek most arról a bűnös észről, mely önmagának és határainak ismerete nélkül, felfuvalkodottan azt hiszi, hogy ő az igazság egyetlen és csalhatatlan mérője; amely előtt a legszavahihehetőbb tanúságok is csak a gyűlölet ellenmondása, a legszentebb tekintélyek is vakmerő, sőt léha kételkedés tárgyai, egyszóval amely bűnös ész vak dőltyfében nem akarja hinni, amit lát és igaznak elfogadni, ami be van bizonyítva, mert nem akar emlékezni arra, hogy tökéletes módon semmit sem foghat fel, lévén az ő világossága igen gyakran sötétség és homály“ — szerző így fordítja le: „Itt azonban nem erről a hamis észről beszélek, amely még saját magát sem ismerve és nem tudva, hogy meddig hat az ő ereje, arról volt meggyőződve, hogy az igazságnak az ő egyedüli csálhatatlan szabálya, amellyel szemben a többi tekintélyes bizonyítékok csak gyűlöletes ellenmondások, amiért aztán a legszentebb hatalmak alávettettek a legsötétebb kételyeknek, szóval, aki büszkeségében nem hiszi, amit az ész felismert, azt sem fogadja el, amit bebizonyított, annak a felemlítése nélkül, hogy az semmit sem vesz észre a tökéletességéből és hogy annak világossága is gyakran sötétség és homályosság.“ Ez az egyetlen példa, amelynek nagyon sok méltó párja van, egymagában is eléggé bizonyítja azon nézetemet és javaslatomat, hogy a jutalomdíj e műnek ki nem adható. Azonban szerző szorgalmát és azt a jó igyekezetet, amellyel a nehézségeket lebírni igyekezett, dicséret illeti.

9. *A legjobb harmonium-játszónak* kitűzött 70 K jutalmat *Kolcza Árpád* III. é. th. nyerte el nyílt versenyen, míg versenytársa, *Császár Gyula* IV. é. th. 30 K szorgalomdíjban részesült.

10. *A két legszorgalmasabb jeles diák* jutalmát 24—24 K, a gr. Teleki-alapból *Szilágyi János és Mátyás Ernő* IV. é. theol.-ok nyerték.

Az összefoglalás kedvéért itt említtem meg, hogy az „Ifjúsági egyesület“ is részint a Hory Béla-alap, részint saját pénztármaradványa terhére négy pályázatot tűzött ki, melynek eredménye volt:

11. *Évzáró ima* jutalma: nem adatott ki.

12. *„A fájdalom a keresztyénség és a pesszimizmus világnézetében“* c. tétel jutalmát *Makkai Sándor* III. éves th. kapta 30 K-ban.

13. *„Bethlen Gábor jelentősége a magyar történelemben“* c. pályamunka *Dávid György* II. é. th.-nak hozta meg a 30 K jutalmat.

14. *„Mikszáth humora“* c. pályamunkájával pedig *Árkossi Jenő* II. é. th. nyert 20 K-át.

15. Az erdővidéki egyh.-megye *Zwingli-alapjának*, mely jelenleg 640 K, kamatát az alapítólevél rendelkezéseinek betartásával *Hegyi András* IV. é. th. kapta — 25 K 60 fillért.

A pályadíjakból fenmaradt 168 K-át, mint rendesen, az idén is a konviktusi alapra adtuk.

A pályázatok eredménye tehát a tavalyihoz képest jelentékeny javulást mutat, mert amíg a tavaly csak 358 K volt kiadható, az idén 702 K-át adhattunk ki, amelyben benne foglaltatik a Ntű. *özv. Molnár Albertné* öngyagsága b. e. férje emlékére tett alapítvány évenként nagy pontossággal befizetett 40 K kamatja is, melyért e helyen is hálás köszönetet mondunk.

Az önképző-köri eredményről az „Ifj. egyesület“ jelentése szól, melynek kiegészítésére utalok a „Bethlen Gábor-kör“ *vitaestélyeire*, amelyek nyolc estvén át a bevezető előadások során megállapított „tételek“ felett folytak s az ifjúság s tanárok részéről igen értékes felszólalásokat és tanulmányokat produkáltak. Az Ifj. egyesület elnökének jelentése általában helyesen mutat arra, hogy ifjúságunk önképző munkáját nem lehet az iskolás önképzőkörök régi sablonjával mérni. A viták *„A vallás pszichológiája“*, *„A modern socializmus törekvései és irányai“*, *„Jézus személyének történetisége“* dr. *Bartók György*, *Pokoly József*, *Veress Jenő* (Budapest) értékes bevezető előadásaival kezdődtek s a tételek az ifjúság tanulmányozásai alá bocsátva, kerültek megvitatásra.

8. **Társadalmi élet.** A fakultás ifjúságának belső társadalmi élete az ifjúsági egyesületekben nyilvánul meg első sorban. Ezek-

ről, elnökeik jelentése alapján, Értesítőnk egyik későbbi fejezete szól. Úgy az „Ifjúsági egyesület“, mint a „Theologus Kör“ és „Bethlen Gábor-kör“ hivatása magaslatán álló vezetőségével élén, végezte a további évek jelentéseiből ismeretes munkáját, azzal a különbséggel, hogy a „Vasárnapi iskolák“ és „Protestáns estélyek“ rendezését a „Theol. Kör“ vette át, a vitaestélyeket pedig a „Bethlen Gábor-kör“ rendezte.

Nyilvános, a nagyközönség által is szépen látogatott *ifjúsági ünnepélyek* keretében ültük meg okt. 6-át, okt. 31-ikét és márc. 15-ikét, melyeknek programján ima, alkalmi beszéd, szavalat, ének, zene voltak.

Az *akadémiai istentiszteletek* csak az adventi időben tartottak meg az idén, miután a kolozsvári egyh.-község belvárosi parokiája a farkas-utcai templom restaurálása folytán karácsonytól kezdve egyházközségi istentiszteletek helyéül kérte el dísztermünket.

A „*gyermeknap*“ alkalmából az országos gyermekvédelmi akciót dr. *Bartók* György tanár ismertette az ifjúsággal, mely alkalommal perselyes gyűjtésünk 12:40 K-át juttatott a nemes célra.

9. Szorgalom, erkölcsi élet, magaviselet. Intézetünk életének e szempontból való megítélése egyik legfőbb tárgya az *igazgatói évzáró beszédnek*. Szükséges, hogy ez ne csak aktákban legyen megállapítva, hanem hallja maga az ifjúság az adatokat, amelyek alapján ez megállapíttatik s elméledjék az egyes jelenségek felett.

Kisebbszabású fegyelmi ügyünk egyetlen egy volt, egy jogászszal szemben, mely megintéssel végződött. Más apróbb ügyek: gorombaságok, sértegetések nem kerültek túl az ifjúság, legfennebb az igazgató hatáskörén. Az elhirtelenkedő felhevülésekre megjött mindig a helyes belátás s nem hiányzott a férfias erkölcsi erő annak beismerésére és jóvátételére.

10. Egészségi állapot. Dr. *Filep* Gyula a közegészségtan egyetemi m. tanára, Kolozsvármegye tisztii főorvosa, intézeti orvosunk erre vonatkozólag a következő jelentést teszi:

„Az 1910—1911. évben az egészségi állapot kedvező volt. Orvoshoz fordult 39 egyén, összesen 204 esetben. A betegek nagyrésze járóbeteg volt; a lázas, fekvő betegeket, néhány napi észlelés után, ha állapotuk nem javult, kórházba szállítottuk, mivel ilyen betegek ápolására nem vagyunk berendezkedve. Legtöbbsen légzőszervi hurutos bántalomban szenvedtek, január, február hónapban sok volt az influenza.

Ami az internátus berendezését illeti a hygiene szempontjából, a következőket tapasztaltam 1. Kevés a szolgaszemélyzet és ezért a szobák takarítása hiányos; 2. A closetek most is nagyon bűzösek, a vizelők miatt főképpen. Célszerű volna ezeket olajjal való szagtalanításra berendezni; 3. A fűtés a téli hónapokban nem kielégítő. Valószággal dideregnek a szobákban és reggel rosszul fűtött folyosókon, hideg mosdó-szobában szerzik a meghűlést. E bajon könnyen lehetne segíteni, mert a fűtőberendezés elég meleget tudna szolgáltatni, csak több fűtőanyagot kellene felhasználni; 4. Az ételmezés ellen nagyobb panasz nem merült fel.

A második félévben a III. és IV. éveknek heti 2 órában előadást tartottam a közegészségtanból, különös tekintettel a fertőző betegségek elleni védekezésre és az első segélynyújtásra. Az előadásokat a hallgatóság kielégítő szorgalommal látogatta.

Az említett hiányok orvoslására a lépések megtétettek.

11. Vagyoni ügyek. Fakultásunk autonom végonykezelésének második éve, az 1910. év, súlyos megpróbáltatást hozott vagyoni ügyeinkre. Olyannyira, hogy jövőben csak addig leszünk képesek megóvni a bevételek és kiadások egyensúlyát, míg a természet szerint fokozódó szükségletek első részlete esedékessé nem válik. Ugyanis az 1910. év derekán egyszerre az a szomorú tény derült ki, hogy fakultásunk épületének egész mennyezete, a gerendák korhadása folytán, beomlással fenyeget. Előljáróságunk az Igazgatótanács engedélyével, az egész gerendás mennyezetet vasbeton mennyezettel cseréltette ki. A munkálat a múlt szűnidőben végrehajtatott s csak az utómunkálatok egy része maradt a mostani szűnidőre. Ezen építkezési szükséglet fedezésére a múlt évben 65589.70 koronát fizettünk ki. Az építkezéssel kapcsolatban az Igazgatótanács által engedélyezett kölcsön után fizettünk 750 korona kamatot és ezen felül még némi kamatvesztéséget is szenvedtünk. Ezen rendkívüli nagy kiadás folytán évi számadásunk 89,719.34 korona bevétellel szemben 152,300.80 koronával, azaz 62581.46 korona hiánnyal zárult. Pedig alapos reményünk volt reá, hogy ha ilyen véletlen eset közbe nem jő, számadási évünk megnyugtató eredménnyel végződik. Ugyanis rendes bevételeink összege 89,719.34 korona volt, míg rendes kiadásaink 84,432.30 koronát tettek ki. Így bevételeink 5287.04 koronával múlták felül kiadásainkat, szemben a 4944 koronában előirányzott költségvetési többlettel. A rendes szükségletek fedezése után fennmaradó többlet terhére a fakultás internátusát sodrony ágybeté-

téssel láttuk el 1528·80 korona értékben. Ennek az összegnek le-
számítása után számadási évünknek 3758·24 korona felesleggel
kellott volna zárulnia, holott miképen fentebb említettük, valójában
az egész évi számadás 62581·46 korona túlkadással zárult. A rend-
kívüli építkezésből eredt szükségletek fedezésére az Igazgatótanács
egyelőre 60.000 korona kölcsönt bocsátott rendelkezésünkre, mely
összeg után 5% kamatot kell fizetnünk. Pusztán ez a kamat, mely-
nek összege 3000 korona, annyira megterhelte fakultásunkat, hogy
1911. évi költségvetésünkben, bár hiány nincs, de felesleg sem
volt előirányozható. Vagyis fakultásunk, ha csak ez építkezéssel
reánk szakadt nagy terhet az egyházkerület bölcsessége valami-
képen nem mérsékli, eljutott anyagi teljesítőképessége szélső hatá-
rához. Tiszta vagyónkban az 1910. év végére 56,535·41 korona
apadás állott be és mihelyest nem tudjuk évi rendes bevételeink-
ből évi rendes kiadásainkat fedezni, szerény tőkénk rohamos fogyá-
sától kell tartanunk. Fakultásunk vagyoni egyensúlyának helyreál-
lítása végett vagy az építkezésből származott tehertől kell bennün-
ket megszabadítania az egyházkerületnek, vagy pedig jövedelmeink
fokozására kell módot találnia.

Múlt évi jelentésünkben utaltunk a társadalom támogatása
íránt táplált reményeinkre. Ezek azonban még erőteljes jóakarató
propaganda mellett is csak évtizedek múltán válhatnak valóra.
A gyorsan haladó élet szükségégei pedig nem várnak. Az az akció,
mely fakultásunknak az egyetemre való bevétele tekintetében ala-
píttatása első éveiben indult volt s amelynek sikeres megoldása
esetén, intézetünk a neki fennmaradó semináriumi nevelés fel-
adatait, mostani erejével is megoldhatta volna, — teljesen szünetel.
Ha pedig ez irányban nem akarunk haladni, akkor alig marad
hátra más, mint a papképzésre jogosan igénybevehető keblí ala-
pok felkutatása és felhasználása. Az 1911. szept. 1-én életbelépő
új konventi theol. tanterv és vizsgarend keresztül vitele — úgy
látszik — újabb terhekkel fog járni.

Ez év folyamán két nagyobb adományt kaptunk. *Br. Bánffy*
Zoltán a theologusok külföldi tanulmányi alapjára 500 K, *Gr. Beth-*
len Ödön a díszteremben felállítandó orgonára 200 K-t adomá-
nyozott. Mindkettejüknek e helyen is kifejezzük őszinte köszö-
netünket.

12. Évzáró ünnepélyünk június 17-én d. e. 11 órakor volt
az intézet dísztermében a Püspök Úr, tanárkar és ifjúság részvé-
telével. Közének után kihirdettük a pályázatok eredményeit, kiosz-

tottuk a jutalmakat, kihirdettük a jövő tanévi pályázati tétteleket és vizsgai írásbeli feladatokat, meghallgattuk az ifjúsági egyesületek elnökeinek beszámolóit.

Végül *Nagy Károly* igazgató évváró beszédével s *Hegyi András* IV. éves theologus évváró imájával, ajkunkon a „Te benned bízunk . . .” énekével zártuk be az esztendőt.

Nagy Károly,
igazgató.

A fakultás előljárósága és tanári kara.

1. A fakultás előljárósága.

A fakultás az erdélyi református egyházkerület által tartatván fenn s annak tulajdonát képezvén, mint ilyen, annak legfőbb kormányzata és felügyelete alatt áll.

A főfelügyelet a fakultás törvényei értelmében a püspökre, illetőleg az ő helyettesére, a közvetlen kormányzás az egyházkerületi közgyűlés által választott Előljáróságra és a tanári karra van bízva.

Az Előljáróság újjászervezése az Igazgatótanács 4848—1908. sz. előterjesztésére az 1908. évi ápr. 7—9. egyházkerületi közgyűlés által 37. jzkvi sz. alatt elrendeltetvén, az 1908. nov. 7—9. napjain tartott ehkerületi közgyűlés a következőképen alakította meg a theol. fakultás előljáróságát: Főgondnok, az előlj. elnöke: dr. *Vályi* Gábor nyug. egyet. tanár. Gondnok: dr. *Gidófalvy* István, kir. közjegyző. *Világi* tagok: dr. gróf *Bánffy* Miklós volt főispán, orsz. képviselő és báró *Wesselényi* Ferenc nagybirtokos. Dr. *Kolosváry* Bálint egyet. ny. r. tanár, kit a közgyűlés tavaly választott Hory Béla helyére. *Egyházi* tagok: *Benedek* Károly esperes, *Sándor* János ny. esperes, *Tóthfalusi* József lelkész és *Vásárhelyi* Boldizsár lelkész. Egy hely a Deési Gyula lemondása folytán üres. Tanártagjai: *Nagy* Károly igazgató, *Kecskeméthy* István dr., *Pokoly* József gazdasági felügyelő, *Ravasz* László dr. internátusi és konviktusi felügyelő és előljárósági *jegyző*, végre dr. *Bartók* György ny. r. tanárok.

2. A fakultás tanári kara.

Nagy Károly, igazgató, a sistematika-theologia és vallásbölcsezet ny. r. tanára, egyházkerületi főjegyző, igazgatótanácsos, az egyh.-ker. Tanügyi Bizottság tagja, orsz. zsinati rendes képviselő, a zsinat kérvényi bizottságának előadója, az erdélyi egyh.-

ker. Kálvin-szövetségnek egyházi elnöke, az Egyet. Konvent rendes tagja, liturgiai bizottságának előadója, az Egyet. Tanügyi Bizottság r. tagja, az Emke direktoriumának és ig. választmányának-, a M. P. Irod. Társ.-nak választmányának tagja, a „Református Szemle“ felelős szerkesztője, a „Theologus Kör“ tanár-elnöke. Tanár 1894-, rendes tanár 1895 óta. Számos dolgozata jelent meg az általa szerkesztett „Reform. Szemlé“-ben.

Dr. Kecskeméthy István, bölcsészettudor, az ó szövetségi tudomány és héber nyelv ny. r. tanára, egyh.-ker. közgyűlési képviselő. Tanár 1895 óta. Rendes és választmányi tagja a Magyar Prot. Irod. Társaságnak, a Bethánia egyletnek, a ref. ifjúsági és budai nőegyletnek, rendes tagja a „Magyar Történelmi Társulat“-nak.

Pokoly József, az egyháztörténelem ny. r. tanára, gazd. felügyelő-tanár. egyh. ker. közgyűlési és orsz. zsinati rendes képviselő, a Theologiai Szaklap egyik szerkesztője, a Magy. Prot. Irod. Társ. alapító s a Magy. Történelmi és a Szepesmegyei Történelmi Társulat rendes tagja, választmányi tagja az erdélyi Kálvin-szövetségnek, a fakultás könyvtárnoka, az ifjúsági ének- és zene-egylet tanár-elnöke. Tanár 1895 óta. Cikkei a Prot. Egyh. és Isk. Lapban és a Prot. Szemlében jelentek meg.

Dr. Ravasz László, bölcsészettudor, a gyakorlati theologia ny. r. tanára, intern. felügyelő-tanár, a homiletikai semináriumok vezetője, az „Ifjúsági-egylet“ tanár-elnöke, az egyh.-ker. Tanügyi Bizottság tagja és vallásoktatás-ügyi előadója, a „Református Szemle“ egyik munkatársa, az Előljáróság jegyzője az erdélyi Kálvin-szövetség titkára, az Egyet. Konventi liturgiai bizottság és az Erdélyi Pártfogó-egyesület ig.-választmányának tagja. Tanár 1907 óta. Számos cikket, főleg értékes vallásos elmélkedéseket és szakbírálatokat írt a „Reform. Szemlé“-ben, egy prédikációs kötete „Ez ama Jézus“ címmel jelent meg.

Dr. Bartók György, bölcsészettudor, okleveles középiskolai tanár, az újszövetségi tudományok ny. r. tanára, tanárkari- és theol. vizsgáló-bizottsági jegyző. Tagja a Magyar Philosophiai Társaságnak, a Magyar Társadalomtudományi Társaságnak, az Erdélyi Múzeum Egyletnek, a Magyar Társadalomtudományi Társaság Társadalomtudományi Bizottságának választott tagja. Tanár a fakultáson 1909 óta. Ez évben is több értekezése jelent meg az Athaeneumban, Magyar Társadalomtudományi Szemlében stb. s egy önálló műve „Az erkölcsi érték philosophiája“ (I—VI. 160 l.) címmel. „A Bibliái Lexikon“ dolgozó társa.

Dr. Filep Gyula, egyetemi magántanár, Kolozsvármegye tisztifőorvosa, Máv. egészségügyi tanácsos, az intézetben a közegészségtan tanára és intézeti orvos. Tanít az intézetben 1903 óta.

Kürthy Sándor, képesített zene-tanár, az egyházi ének, zene- és zeneelmélet rendes tanára. Tanár az intézetben 1909 óta.

Pütkösti Pál, egyházkerületi számvevő, a II. félévben heti 2 órán a III. és IV. éveseknek az egyházi adminisztrációból tartott előadást az „Egyházi vagyonkezelés“ címmel.

Nyelvtanítóink voltak :

G. Tournée, tanított francia nyelvet két csoportban.

W. Knopf, tanított német nyelvet három csoportban.

J. J. Dempsey tanított angol nyelvet két csoportban, mindenik az I—IV. éven heti 6—6 órán.

A theologiai szakon végzett tananyag.

a) A fakultáson előadottak:

1. *Theologiai encyklopédia*: Általános és különös rész. Heti 3 órán át két féléven I. és II. éveseknek. Előadta: *Nagy Károly* ny. r. tanár.

2. *Ó-szövetségi irodalomtörténet*: Általános és részletes bevezetés; I. A Thóra; II. Történeti könyvek; III. Próféta könyvek; IV. Ketubim. Heti 3 órán két féléven át I. és II. éveseknek. Előadta: Dr. *Kecskeméthy István* ny. r. tanár.

3. *Egyetemes egyháztörténet*: Az egyház megalakulásától a reformációig. Heti 4 órán két féléven I. és II. éveseknek. Előadta: *Pokoly József* ny. r. tanár.

4. *Héber nyelvtan*: Alak- és mondattan; a Genesis olvastatása. Heti 3 órán két féléven I. és II. éveseknek. Előadta: Dr. *Kecskeméthy István* ny. r. tanár.

5. *Új-szövetségi exegesis*: I. félévben: Pál apostolnak a Korinthusiakhoz intézett első, II. félévben a Korinthusiakhoz intézett második levelének magyarázata. Heti 3 órán II—IV. éveseknek. Előadta: Dr. *Bartók György* ny. r. tanár.

6. *Szónoklati gyakorlatok*: Szabadon választott prédikációk előadása, elemzése és az előadásnak bírálata. Heti 2 órán két féléven az I—II. éveseknek. Vezette: Dr. *Ravasz László* ny. r. tanár.

7. *Homiletika*: A gyak. theol. encyclopaediája, az egyházi beszéd és homiletika története, különös tekintettel a kérdés magyar irodalmára; a homiletika elvi, tartalmi és alaki része. Heti 2 órán két féléven a II. éveseknek. Előadta: Dr. *Ravasz László* ny. r. tanár.

8. *Ó-szövetségi exegesis*: I. félévben II. Kir. IX—XV; II. félévben II. Kir. XV—XX. fejezeteinek magyarázata. Heti 2 órán két féléven a III—IV. éveseknek. Előadta: Dr. *Kecskeméthy István* ny. r. tanár.

9. *Új-szövetségi biblica-theologia*: A bibl.-theologia fogalma, feladata, módszere; Jézus korának eszmevilága; Jézus vallása; zsidókeresztyénség; a páli tanrendszer és a jánosi tanrendszer. Heti 3 órán két féléven át III—IV. éveseknek. Előadta: Dr. *Bartók* György ny. r. tanár.

10. *Keresztyén dogmatika*: Alapvető, elemi rész és a ker. hit specialis tartalma. Heti 5 órán két féléven át III—IV. éveseknek. Előadta: *Nagy* Károly ny. r. tanár.

11. *Magyar prot. egyháztörténet*: A reformáció kezdetétől 1848-ig. Heti 4 órán két féléven III—IV. éveseknek. Előadta: *Pokoly* József ny. r. tanár.

12. *Liturgika*: Történeti-, elvi-, anyagi- alaki rész. Az I. félévben heti 2 órán III—IV. éveseknek. Előadta: Dr. *Ravasz* László ny. r. tanár.

13. *Poimenika*: Történeti-, elvi-, anyagi-, alaki rész. A II. félévben a III—IV. éveseknek. Előadta: Dr. *Ravasz* László ny. r. tanár.

14. *Homiletikai szeminárium*: Egyházi beszédek készítése, elmondása és bírálata. Heti 2 órán két féléven át III—IV. éveseknek. Vezette: Dr. *Ravasz* László ny. r. tanár.

15. A „*Didaché*” olvasása heti 1 órán. Az önként jelentkezőknek. Vezette: Dr. *Bartók* György ny. r. tanár.

16. *Közegészségtan*: Általános rész; különösen a fertőző betegségek és első segélynyújtás. A II. félévben, III—IV. éveseknek heti 2 órán. Előadta: Dr. *Filep* Gyula egyetemi magántanár intézeti orvos.

17. *Egyházi ének és zene*: Egyházi énekek éneklése, zongora- és harmonium-játék. Heti 6 órán I—IV. éveseknek. Tanította: *Kürthy* Sándor zenetanár.

18. *Angol nyelv*: „First and Second Book for adults“ M. D. Berlitz direct módszerű könyve alapján az angol nyelv gyakorlati oktatása. Az I—II. félévben. Heti 6 órán I—IV. éveseknek tanította *J. J. Dempsey*, a Berlitz nyelviskola tanára.

19. *Német nyelv*: „M. D. Berlitz: Erstes Buch és Zweites Buch für den Unterricht in den neueren Sprachen“ direct módszerű könyve alapján a német nyelv gyakorlati oktatása. 3 csoportban, heti 6 órán. Tanította *Knopf* Vilmos a Berlitz nyelviskola tanára.

20. *Francia nyelv*: „Premier et deuxième livre pur adultes M. D. Berlitz“ direct módszerű könyve alapján a francia nyelv

gyakorlati oktatása. Tanította: *Tournèe* Gaston, a Berlitz nyelviskola igazgatója.

21. *Egyházi vagyonkezelés* és kapcsolatos kérdések II. félévben heti 2 órán a III—IV. éven. Előadta: *Pünkösti* Pál egyh.-ker. számvevő.

b) A tud.-egyetemen előadottak :

1. *Logika*: I. félévben heti 4 órán. Az I—II. éven előadta: Dr. *Böhm* Károly ny. r. tanár.

2. *Kant rendszere és iskolája*: I. félévben heti 1 órán. Az I—II. éven előadta: Dr. *Böhm* Károly ny. r. tanár.

3. *Neveléstudomány*: I. félévben heti 3 órán. Az I—II. éven előadta: Dr. *Schneller* István ny. r. tanár.

4. *Részletkérdések a paedagogia köréből*: I. félévben heti 2 órán. Az I—II. éven előadta: Dr. *Schneller* István ny. r. tanár.

5. *Az ókori philosophia történelme*: II. félévben heti 3 órán. Az I—II. éven előadta Dr. *Böhm* Károly ny. r. tanár.

6. *Bevezetés az aesthetikába*. II. félévben heti 2 órán. Az I—II. éven előadta: Dr. *Böhm* Károly ny. r. tanár.

7. *Neveléstan*. II. félévben heti 3 órán. Az I—II. éven előadta: Dr. *Schneller* István ny. r. tanár.

8. *Neveléstudományi részletkérdések*: II. félévben heti 2 órán. Az I—II. éven előadta: Dr. *Schneller* István ny. r. tanár.

E tárgyak hallgatása az I—II. éves theologusokra kötelező volt, valamint a kollókvium is.

Az egyetemen nem kötelezetten hallgatott tárgyak nincsenek felvéve a kimutatásba.

Theologiai alap- és lelkészképesítő- vizsgálatok.

I. *Theologiai alapvizsgálatot* ez évben kétszer tartottunk. Egy javító-vizsgálat volt 1910. október hó 4-ik napján. Javító-vizsgálatot tett 1—1 tárgyból három ifjú, akik mindnyájan „elégséges eredménnyel javítottak.

Ez évi *rendes theol. alapvizsgálat* 1911. június hó 20-ik napján tartatott meg. Teljes vizsgálatra jelentkezett 12 ifjú, 2—2 tárgyból leteendő javító vizsgálatra 5 növendék, összesen tehát 17-en, kik közül a követelményeknek „jeles“-en csak 1 növendék felelt meg: Havadtói Sándor; „jó“ eredménnyel 4 en, „elégséges“-sel 7-en; egy tárgyból elbukván, három hónap múlva leteendő javító-vizsgálatra útasítatott 1; a II. év teljes megismétlésére 1 és mivel a javító vizsgálaton 2—2 tárgyból buktak el, a teljes vizsga megismétlésére útasítottak: 3 ifjú. Vizsgálatra nem állottak 4-en.

II. *Első lelkészképesítő vizsgálatot* is kétszer tartottunk és pedig egy javító-vizsgálatot 1910. szeptember hó 13-ik napján és egy rendes vizsgálatot 1911. június hó 21. és 22. napjain. *Javító-vizsgálatra* jelentkeztek 9-en, kik közül 6 „elégséges“ osztályzatot nyert, hárman pedig „elégtelen“ osztályzatuk miatt egy év múlva a teljes vizsgamegismétlésre útasítottak.

A rendes első lelkészképesítő, teljes vizsgálatra jelentkezett 25, javító-vizsgálatra pedig 3 ifjú, összesen 28-an, kik közül a vizsgálat megkezdése előtt visszalépett 1 növendék, nem jelent meg 2. A rendes vizsgálatot tevő ifjak közül „jeles“ osztályzatot nyert 5 ifjú (Gönczi Lajos, Hegyi András, Mátyás Ernő, Szilágyi János és Tavaszi Sándor), „jó“ eredménnyel vizsgázott 6, „elégséges“-sel 7 növendék; 1—1 tárgyból „elégtelen“-t kapván, három hónap múlva letehető javító-vizsgálatra útasítottak 3-an; 1 év múlva letehető javító-vizsgálatra útasítottak 1. A javító-vizsgálatra állott 3

növendék közül „jó“ osztályzatot nyert mindkét tárgyból 1, „elég-
telen“-t kapott 2, kik egy év múlva lehető teljes vizsgálatmegis-
métlésre útasítottak.

III. *Második lelkészkepesítő rendkívüli vizsgálatot* 1910. szeptember hónap 14-ikén tartottunk, melyre 7 ifjú jelentkezett, kik közül „jeles“ eredménnyel vizsgázott: Szabó Ferenc, „jó“ eredménnyel 4, „elég-séges“-sel 1, egy ifjú pedig „elég-telen“ osztályzatot kapván egy év múlva leteendő javító-vizsgálatra útasította. Az 1910. év október hó 4-én tartott vizsgálatra jelentkezett egy ifjú, ki „elég-séges“ eredménnyel tette le vizsgáját.

Rendes II. lelkészkepesítő vizsgálatra, mely f. évi június hó 22-én tartatott, 22 ifjú jelentkezett, kik közül 4-en (Gotthárd József, Imre Lajos, Nagy Lajos és Vásárhelyi János) „jeles“, 7 „jó“, 7 „elég-séges“ eredménnyel tette le vizsgáját; ketten, mivel írásbeli dolgozatuk „elég-telen“ volt, szóbelire nem bocsáttattak; egy „elég-telen“ oszt.-ot kapván, 1 év múlva lehető javító vizsgálatra útasította; egy pedig több tárgyból kapván elégtelent, az egész vizsga megismétlésére útasítottatott.

Kimutatásba foglalva, a következő táblázatot kapjuk :

Az 1910—11. tanévben tartott vizsgálatok kimutatása.

Tartatott	Theol. alap- vizsga			Első lelkészke- pesítő vizsga			Második lelkész- képesítő vizsga			
	1910. X. 4.	1911. VI. 20.	Ösz- szesen	1910. IX. 13.	1911. VI. 21, 22	Ösz- szesen	1910. IX. 14.	1910. X. 4.	1911. VI. 22.	Ösz- szesen
Vizsgálatra jelente- zett	3	17	20	9	29	38	7	1	22	30
Írásbelije alapján viz- szauitasított	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2
Visszalépett	—	—	—	—	4	4	—	—	—	—
Vizsgára állott	3	17	20	9	25	34	7	1	20	28
Jeles	—	1	1	—	5	5	1	—	4	5
Jó	—	4	4	—	6	6	4	—	7	11
Elég-séges	3	7	10	6	8	14	1	1	7	9
Elég-telen 1 tárgyból	—	1	1	—	3	3	—	—	—	—
Elég-telen 2 tárgyból	—	3	3	1	2	3	1	—	1	2
Elég-telen több tárgy- ból	—	1	1	2	1	3	—	—	1	1
Összesen	3	17	20	9	25	34	7	1	20	28

VII.

A fakultás könyvtára.

A fakultás könyvtára az 1910. év folyamán vétel és ajándékozás útján 149 művel gyarapodott. A kötetszám szerinti gyarapodás 165 volt. Ezen gyarapodás folytán könyvtárunk törzsállománya az 1910. év végén 11,520 műből állott 17,670 kötet, illetőleg füzetben.

Ajándékban az Igazgatótanácstól kaptunk két kiválóan értékes kötetet; letétül az egeresi ref. egyháztól egy „Öreg Graduál“-t.

Fakultásunk könyvtárának gyarapítására és rendezésére az 1911. év folyamán 1600 koronát költöttünk. De ugyancsak ezen évben rendeltük meg a Schlich-cégtől az új könyvtárhelyiség részére szükséges modern vaskönyvvállványokat, melyek azóta megérkeztek s a folyó tanév második felében fel is állítottak. Ezen állványok beszerzési ára és felállítási költsége 4950 korona, mely összeget, valamint az új könyvtárhelyiség többi butorzatának árát is a könyvtári átalányból fogjuk törleszteni.

A könyvtárt a lefolyt tanévben a rendezés és átköltözködési előkészületek miatt az ifjúság csak korlátozott mértékben használhatta. Az átköltöztetés és elhelyezés a folyó évi szünetidőben fog megtörténni.

Pokoly József,
könyvtárnok.

Ifjúsági egyesületek.

Az ifjúsági egyesületek működéséről, eleitől kezdve, saját elnökeik szoktak beszámolni az évről évre. Ezek a jelentések a lefolyt évről a következők:

I. Az „Ifjúsági Egyesület“ ez évi működéséről a következőkben teszem meg elnöki jelentésemet:

Egyesületünk alakuló gyűlését 1910. okt. 5-én tartotta meg, amikor a tisztikar a következőképen alakult meg: elnök Hegyi András; alelnök: Horváth József; titkár: Aracs István; főjegyző Kincses László; aljegyzők: Mihály Jenő és Kiss Imre; pénztáros: Györbiró István; ellenőrök: Kolcza Árpád és Bóka István; főlapfelügyelő: Csiszár Gyula; jétékteremfelügyelő: Bartha Károly; tekepályafelügyelő: Kiss Pál; könyvtárosok: Deák Sándor és Nagy Ferenc; választmányi tagok: Mátyás Ernő, Makkai Sándor, Havadtői Sándor, Csighy Sándor, Barcza József, Gönczy László. A tisztikarban annyi változás történt, hogy Csiszár Gyula főlapfelügyelő lemondása folytán, Sükösd Sándor választatott meg helyette.

Célul magunknak férfias, komoly önfegyelműségi és nevelési tüzöt tűztünk ki. Erre erőnkhez képest törekedtünk is. Ezt iparkodtunk megtenni azokon a közös megbeszéléseken, melyek gyűléseinken történtek. 6 ilyen rendes és egy rendkívüli közgyűlést tartottunk; továbbá 9 választmányi gyűlést. Egyszer „becsület-bírásgot“ is delegált az ifjúság, melynek azonban tárgyalását a provokáló felek barátságos kibékülése és a bíróságnak ehbe való beleegyezése, feleslegessé tette. — *Önképzőkörünk* ez évben egy rendes és két díszgyűlést tartott; a díszgyűlések egyikét okt. 31-én, másikat március 15-én. Önképzőkörünk működését két körülmény nehezítette meg. Egyik az, hogy intézeti könyvtárunk egész év folyamán átalakítás alatt volt és így zárva lévén, az ifjúság dolgozni vágyó része is alig-alig juthatott könyvhöz. Másfelől nem folytathattuk a tavaly megkezdett vitatkozásokat, mivel a Bethlen Gábor-Kör ugyanezt a tevékenységét az ifjúságnak intézetünk falain belül, s jobbára „Ifjúsági Egyesületünk“ tagjai által

végezte. Általában egyesületünk ezirányú működése azt a gyengét mutatja, amit minden főiskolai önképzőkör. Az ifjúság mintegy öntudatlanul érzi, hogy ennél rendszeresebb és szakszerűbb vezetésre és munkálkodásra van szüksége. A szemináriumi oktatás elodázhatatlan követelménnyé vált már. Senki sem tagadhatja, hogy intézetünk ifjúságánál is már csaknem teljesen ebbe az irányba tolódot a haladás.

Igen szép eredményről számolhatunk be az önképzőköri munkásság másik terén. Ebben az évben kitűzött *pályatételek* mindenikére érkezett be pályamunka. Pályatételek a következők voltak: 1. A fájdalom a keresztyénség és a pessimismus világnézetében; 2. Bethlen Gábor jelentősége a magyar történelemben; 3. Mikszáth humora; 4. Évzáró ima. Az első tételt kidolgozta és a pályadíjat megnyerte (Hegyi András és Tavaszai Sándor bírálata alapján) Makkai Sándor theologus; a másodikat Dávid György theologus (bírálok Makkai Sándor, Miklós Viktor és Barcza József); a harmadikat Árkossy Jenő (bírálok: Horváth József és Bartha Károly).

Könyvtárunk az idén Mikszáth Kálmán művei jubiláris kiadásának második sorozatával és Heinrich Gusztáv „Egyetemes irodalomtörténe IV. kötetével gyarapodott. Közgyűlésünk különben elhatározta, hogy könyvtárát át fogja adni intézetünk nagy könyvtárának, mihelyt az véglegesen rendeztetik, s ott az ifjúság új olvasó- és dolgozótermet kap.

Ebben az évben is fentartottuk az *olvasótermet*, hova összesen 40 lapot járatunk, még pedig a következő arányban 8 napi, 9 egyházi és iskolai, 3 szépirodalmi, 19 tudományos lap és folyóirat, 1 élclap. Az „Amerikai Reformátusok Lapját“, „Székely Népet“, „Székely Ujságot“, „Udvarhelyi Híradót“, „Szilágyot“, „Közérdeket“ ingyen kaptuk, amiért e helyen is köszönetet mondok az illető szerkesztőségeknek. *Billiárd-termet* az idén nem tarthattunk fenn, részint mert nem volt alkalmas helyiségünk reá, részint mert a billiárdasztal rozoga állapotban lévén, nem akartunk addig új asztalt beszerezni, amíg megfelelő, kényelmes termet nem kapunk.

Az egyesület ez évi anyagi helyzete a következő:

Összes bevétel	1616·28 K
Összes kiadás	<u>1155·74 „</u>
Pénztári maradvány	460·54 K
Hátralék	<u>100·64 „</u>
Összes vagyonunk	561·18 K

A 46054 K a „Közhasznú Takarékpénztár“ 2846 sz. betétkönyvében van elhelyezve.

Állandó összeköttetést tartottunk fenn a kolozsvári főiskolai ifjúsági egyletekkel; elnökei tanácskozásán résztvettünk; valamint résztvettünk a kolozsvári egyetemi és akadémiai ifj. egyesületek által 1910. nov. 26—28-án rendezett *országos diákgyűlésen*. Választott képviselőkkel képviseltette magát egyesületünk a „*Sorompó-Liga*“ gyűlésein, melynek a magyar ipar és kereskedelem felendítése érdekében kifejtett működését erőnkhez képest támogattuk.

Szorongó szívvel tettük le koszorunkat nagy mesterünknek, öreg professzorunknak, dr. *Böhm* Károlynak ravatalára. Böhm Károly személyisége, gondolatainak nagyszerűsége nem muló hatással volt ifjúságunk életére, és így egyházunkéra is. Hogy ez igaz, mutatja az ifjúság őszinte fájdalma és részvéte a nagy bölcs halála felett. Az ideálok feltétlen értékének megtestesült profeciója volt Böhm Károly. Hogyne ragadta volna meg hát az ifjú lelkeket! Vajha az elkötelezést is megértenék.

Ezekben adhatom röviden az év történetét. Nem sok az eredmény. Ezt leginkább mi érezzük. Megnyugtat és felemel azonban az a tudat, hogy tehetségünköz képest ebben az évben is törekedtünk kötelességünknek megfelelni.

Köszönjük szíves támogatását a Nagytiszteletű Tanári Karnak, dr. Ravasz László egyesületünk felügyelő tanárának. Köszönöm szíves támogatását és jóakarátú közreműködését az egyesület tisztikarának és az egyesület minden egyes tagjának.

Hegyí András,
ifj. elnök.

II. A „Theologus Kör“ ez évi munkásságáról a következőkben van szerencsém elnöki jelentésemet megtenni

Ismeretes okokból csak 1910. október 3-án tarthattuk meg első alakuló közgyűléstünket, amelyen a tisztviselői állások betöltettek: elnök: Gönczy Lajos, alelnök: Makkai Sándor, főtitkár: Kiss István, főpénztáros: Derzsi Endre, kiadvány-pénztáros: Havadtői Sándor, titkár: Deák Sándor, főjegyző: Sipos Endre, majd az ő lemondása után Árkossy Jenő, aljegyzők: Székely Dániel, Árkossy Jenő, utóbbinak főjegyzővé választása után Bakk József, ellenőrök: Dósa Dániel, Zoltáni Pál, utóbbinak lemondása után Rápó Mihály, rendes választmányi tagok: Jakó Dénes, Bőjthe András, Dávid György, Czeglédi Emánuel, pótválasztmányi tagok: Kerestély János, Mihály Jenő, Pap József, H. Szabó Imre.

Ez évben tartottunk 2 rendes és 2 rendkívüli közgyűlést, 9 rendes és 3 rendkívüli választmányi gyűlést, amelyeken igyekeztünk az alapszabályokban előírt köteleességeken túl is előmozdítani körünk ügyét anyagi és szellemi tekintetben egyaránt.

A kör jelenlegi összes vagyona 5494 K 84 fillér, tehát a múlt évi 5043 K 23 fillérhez viszonyítva, 451 K 61 fillér a gyarapodás. Ez az eredmény megdöbbentően csekély volna a múlt esztendei 1322 K 80 fillér gyarapodáshoz mérten, ha tekinteten kívül hagynók azt, hogy a múlt évi kimutatásban feltüntetett haszonnak egy részét nekünk kellett realizálni és egy része — és pedig nagy része — még mindig, mint holt tőke hever abban az 1692 K 44 fillért képviselő jegyzet-raktárban, amelynek értékesítése a jövő esztendőkre vár, s amely csekély kivétellel a múlt esztendőről maradt reánk, mert ez évben, amint okaival együtt köztudomású, a jegyzeteket csak éppen annyi példányban állítottuk elő, mint a hány megrendelő jelentkezett. A múlt évről 2242 K 06 fillér értékű jegyzet maradt reánk, amit ha tudunk, azonnal világos, hogy miért volt az ez évi és miért lesz még sok ezután következő évi gyarapodás az 1909/910. évi gyarapodáshoz képest oly elenyészően csekély. T. i. a jegyzeteknek ára úgy állapított meg, hogy benne van már a kamat is, s így nekünk, bár az egészet eladjuk is, semmi újabb hasznunk nem lesz. Örömmel jelenthetem, hogy már ez évben gyakorolhatta a választmány azt a jogát és köteleességét, melyet az alapszabályok biztosítanak, illetőleg írnak elő arra az esetre, ha a kör vagyona az 5000 koronát meghaladja és megkezdte az ingyen jegyzet- és pénzsegélyek kiosztását, amelyek közül az előbbi 70 koronát tett ki, amely összeget, ha hozzáadjuk a gyarapodáshoz — és miért ne adnók, hiszen abból vétettek — a gyarapodás 521 K 61 fillért tesz ki, míg egyéb segélyekre 68 koronát adtunk.

Hálával kell emlékeznem azokra a nemes szívű adakozókra, akik körünk vagyonát ez évben 343 K 30 fillért kitevő összeggel gyarapították. Vegyék el jutalmukat Istentől, ha eddig el nem vették éppen abban, hogy nemes szívet adott nekik a Teremtő.

Ez évben próbaképpen — átvettük a Bethlen Gábor-Körtől a vasárnapi iskolákat, amelyeknek tanítói eddigelé is körünk tagjai sorából teltek ki és októbertől márciusig, 5 iskolában, átlag 150 gyerek részvételével tartottunk vasárnapi iskolai tanításokat Jézus életéről különböző, óráról-órára előre megállapított evangéliumi helyek alapján. A tanítás egyöntetűsége érdekében előkészítő

órákat tartottunk, hol megbeszéltük a tanítandó anyagot. Vajha nem hiában munkálkodtunk legyen! Nem múlászthatom el, hogy most, mikor megköszönöm a tanítással közreműködő köri tagoknak, különösen *Makkai* Sándor alelnök urnak a fáradozásait, hálás köszönetet ne mondjak az iskolák gondnokságának azért az áldozatra kész szivességért, mellyel fűtéssel, világítással és takarítással együtt, ingyen bocsátotta rendelkezésünkre a kellő számú tantermeket.

A hétfő reggeli praeceseket és a szombat esti bibliamagyarázatokat ez évben is megkísérlettük rendszeressé és mintegy az ifjúság éleltszükségletévé tenni, de sajnos, nem járt a várt eredménnyel.

Mint nemcsak körünket, hanem az egész magyar protestáns theologus ifjúságot egyformán érdeklő dolgot, legutoljára hagytam a Magyar Protestáns Theologus Szövetség ügyét, annak a Szövetségnek ügyét, amelyet 2 esztendővel ezelőtt olyan nagy lelkesedéssel kötöttünk meg éppen ennek az intézetnek falai közt megtartott kongresszuson. Ismeretes, hogy alapszabályai nem erősítették meg, s így ismét a kezdet kezdetén állunk abban a munkánkban, hogy közös vágyainkat és törekvéseinket erőink egyesítésével könnyebben megvalósíthassuk. Szomorúan kell megállapítanunk, hogy ebben a tekintetben most még sokkal hátrább vagyunk, mint a kolozsvári kongresszus előtt, mert ma azok a szép remények is, melyeket akkor tápláltunk a szövetkezésről, a közös munkáról, szétpattantak — talán azért, mert szappanbuborékok voltak — s mi indulhatunk új utakat keresni. Útat mutatni a jövő számára nem tudok, de erős a hitem, hogy az eljövendők meg fogják találni.

Hálás köszönetet mondok a Nagytiszteletű Tanárkarnak, Nagy Károly felügyelő-tanár úrnak, hogy atyai tanácsaikkal a legbonyolultabb ügyekben is segítségünkre jöve, munkánk sikeréhez nagy mértékben hozzájárultak. S mikor köszönetet mondok tisztviselő-társaimnak buzgó, odaadó munkálkodásukért úgy a magam, mint körünk minden egyes tagja nevében, kötelességemnek tartom arra kérni körünk minden egyes tagját, úgy azokat, akik jövő évben itt tovább folytatják a munkát, mint különösen azokat, akik innen eltávoznak, emlékezzenek meg a Theologus Körről, s ha érezték jótéteményeit, ne feledjék el azt viszonzni, hogy áldás fakadjon az áldásból.

Az elért eredményért Istennek adva hálát és a Kör ezutáni munkájára az Ő áldását kérve, megköszönöm a Kör tagjainak bizalmát és támogatását.

Gönczy Lajos,
elnök.

III. Az „Ének- és Zeneegylet“ 1910—11. évi működéséről a következőkben számolhatok be

1910. október 24-én tartottuk meg alakuló közgyűlésünket, melyen a tisztikar és választmány a következőképpen alakult meg: elnök: Csiszár Gyula, jegyző: Dávid György, pénztáros Székely Ferenc, ellenőr: Kolcza Árpád, szertáros Szász Károly, választmányi tagok: Szabó Zoltán, H. Szabó Imre, Deák Sándor, Mihály Jenő, Székely Viktor, Árkossy Jenő, Papp Árpád, Rátz István, szólamvezetők: Horváth István, Csiszár Gyula, Barabás Béla, Dávid György.

Az évközben kifejtett munkásság éppen csak a minimumra terjedt. Legfőbb oka ennek az ifjúságnak már annyiszor hangoztatott közönyösségében keresendő. Ha már éppen ujjunkat égette a láng, valamiképpen csak összegyűltünk a tizenkettedik órában, de mihelyt az illető ünnepély elmúlt, többé nem törődünk azzal, hogy folytonos s a talán kezdetben egyhangú és fárasztó, de később mindenestre sok gyönyörűséget adó és hasznos munkával igyekezzünk körünk tulajdonképpen és legfőbb célját elérni: önmagunkat képezni a zenében és ezáltal megkedvelni azt. Pedig ha ezt nem önkényt és nem jó kedvvel végezzük, hanem csak a körülmények kényszerítő ereje alatt, akkor az egyesület soha célját el nem éri s akkor előttünk is, mások előtt is céltalannak tűnik fel munkánk s feltétlenül eredménytelennek.

Énekarunk az ifj. egylet által rendezett ünnepélyeken részt vett október 31-én és március 15-én. Ezenkívül Fulliquet genfi dékán úr tiszteletére megtanultuk a schweizi néphymnust; résztvettünk a papszentelés alkalmával tartott ünnepélyen és a szamosújvári ref. egyház koncertjén 1—1 énekszámmal.

Zenekarunk, tagok hiányában, ez évben sem alakulhatott meg.

Szertárunk gyarapodást nyert 3 művel, melyek közül egyet: Veress Gábor: „Chorálkönyv“, vétel útján, kettőt pedig: Fővényessy: „Isten és szeretet“, „Istenért és szabadságért“, ntű Nagy Károly theol. igazgató úr ajándékából nyertünk, kinek ez úton is köszönetet mondok.

Anyagi ügyeink semmivel sem javultak, sőt hogy ez év nem zárul deficittel, csupán annak köszönhető, hogy kiadásainkat csak éppen a legszükségesebbekre vontuk össze. Októberben átvettünk takarékpénztári betéti könyvekben és értékpapirokban 1214 K 74 fillért. Idéni bevételünk tőkénk kamataiból 31 K 61 fillér, kiadásunk 15 K 36 fillér; tehát ez évi pénztári gyarapodásunk 16 K

25 fillér s ehhez hozzáadva a tavalyi vagyont, vagyonunk jelenleg 1230 K 99 fillér.

Gyarapodást mutat ugyan mérlegünk az idén is, de oly csekélyt, hogy alig több a semminél. De nem csoda. Egyesületünk egyetlen jövedelmi forrását, a jól sikerült mulatságok jövedelme képezi s — ez is kétes értékű jövedelem —, de a mikor még így sincs bevétel s erre sincs kilátás, meg kell elégednünk az eredménytelen jelennel s remélnünk kell ezen a téren is azt a bizonyos „bizonytalan“ jobb jövőt. Ezt a jobb jövőt pedig igyekezzünk a jelenben magunk is előkészíteni!

A ntú Tanári Karnak egyesületünk iránt való jóindulatát s a tagok buzgalmát megköszönve, együletünk további munkájára Istennek áldását kérem.

Csiszár Gyula,
elnök.

IX.

Statisztikai adatok.¹

I.

A) Theologiai tanfolyam	A beiratkozottak száma	Nyelvismeret				Évközben		Évközben felvétel	Év végén volt
		csak magyarul beszél	magyarul és németül beszél	magyarul és oláhul	magyar, német és egyéb nyelven	kimaradt	meghalt		
I. évfolyamban — —	19	20	—	1	—	1	—	3	21
II. évfolyamban — —	17	13	2	1	—	2	—	1	16
III. évfolyamban — —	22	21	—	—	—	1	—	—	21
IV. évfolyamban — —	31	24	1	5	—	1	—	—	30
Összesen :	89	78	3	7	—	5	—	4	88
B) Egyetemi hallgatók									
I. évfolyamban — —	16	13	—	—	3	1	—	1	16
II. évfolyamban — —	14	10	3	1	—	—	—	—	14
III. évfolyamban — —	7	4	—	2	1	—	—	—	7
IV. évfolyamban — —	4	2	2	—	—	—	—	—	4
V. évfolyamban orvosk.	2	1	—	1	—	—	—	—	2
Összesen :	43	30	5	4	4	1	—	1	43

¹ Növendékeink — három ág. hitv. evang. bölcsészethallgatót kivéve — vallásra nézve, mind reformátusok voltak.

Nemzetiségükre nézve mind magyarok.

Részletes adatokat csak azokról közlünk, akik a tanévet elvégezték. Az évközben kimaradtak nincsenek felvéve.

II.

A) Theologiai tanfolyam	A növendékek életkorát tekintve volt								Összesen
	18	19	20	21	22	23	24	24-nél idősebb	
	é v e s								
I. évfolyamban —	4	5	8	4	—	—	—	—	21
II. évfolyamban —	—	3	6	5	—	1	—	1	16
III. évfolyamban —	—	—	4	10	5	1	1	—	21
IV. évfolyamban —	—	—	1	6	10	5	6	2	30
Összesen	4	8	19	25	15	7	7	3	88
B) Egyetemi hallgatók									
I. évfolyamban — —	7	5	1	1	1	1	—	—	16
II. évfolyamban — —	—	5	6	1	1	—	—	1	14
III. évfolyamban — —	—	—	2	4	1	—	—	—	7
IV. évfolyamban — —	—	—	—	3	—	—	—	1	4
V. évfolyamb. orvosk.	—	—	—	—	1	—	1	—	2
Összesen	7	10	9	9	4	1	1	2	43

III.

A) A theologiai tanfolyam hallgatóinak szülei között van foglalkozásra nézve	I.	II.	III.	IV.	Összesen
	é v e s e k				
Lelkész — — — —	6	4	3	7	20
Tanár — — — —	—	1	1	1	3
Tanító — — — —	2	2	4	4	12
Földmivelő — — — —	11	4	9	9	33
Tisztviselő — — — —	—	3	2	4	9
Kereskedő — — — —	—	—	—	—	—
Iparos — — — —	1	2	2	1	6
Magánzó — — — —	1	—	—	4	5
Összesen	21	16	21	30	88

B) Egyetemi hallgatóknak szülei között van foglalkozásra nézve	I.	II.	III.	IV.	V.	Összesen
	é v e s e k					
Lelkész — — — — —	3	1	—	—	—	4
Tanár, tanító — — — — —	3	1	1	1	—	6
Tisztviselő — — — — —	3	2	1	—	—	6
Kereskedő — — — — —	1	1	—	—	1	3
Iparos — — — — —	4	1	2	—	—	7
Földmivelő — — — — —	1	3	1	1	—	6
Magánzó — — — — —	1	5	2	2	1	11
Összesen	16	14	7	4	2	43

IV.

A) A theologiai tanfolyamon	Egyházkerületek szerint						Összesen
	erdélyi	duna- melléki	dunán- túli	tiszán- innyi	tiszán- túli	Romániai misziótól	
I. évfolyam — — — — —	18	—	—	2	1	—	21
II. évfolyam — — — — —	14	—	1	—	—	1	16
III. évfolyam — — — — —	19	1	—	—	1	—	21
IV. évfolyam — — — — —	28	—	—	1	1	—	30
Összesen	79	1	1	3	3	1	88

B) Egyetemi hallgatók	Egyházkerületek szerint						Összesen
	erdélyi	duna- melléki	dunán- túli	tiszán- innyi	tiszán- túli	Romániai misziótól	
I. évfolyam — — — — —	14	—	—	1	1	—	16
II. évfolyam — — — — —	10	—	1	3	—	—	14
III. évfolyam — — — — —	4	—	—	1	1	1	7
IV. évfolyam — — — — —	2	—	1	—	1	—	4
V. évfolyam (orvoskari) — — — — —	1	—	—	—	—	1	2
Összesen	31	—	2	5	3	2	43

Az intézet növendékeinek névsora.

A) A theologiai tanfolyam hallgatói.

IV. évesek:

1. Benedek Gyula, Kisbaczon, Udvarhely vm. N.
2. Bodola Gyula, Márkosfalva, Háromszék vm. N.
3. Csiki György, Disznajó, Marostorda vm. F.
4. Csiszár Gyula, Mezőzáh, Tordaaranyos vm. F. I—II. GB.
5. Elek István, Debreczen.
6. Fodor Miklós, Szava, Kolozs vm. F.
7. Gönczi Lajos, Székelyudvarhely, I—II. BK. N.
8. Hegyi András, Nagybaczon, Háromszék vm. I—II. GB.
és BK. N. A.
9. Isaák Imre, Kék, Szabolcs vm. Exm.
10. Jakó Dénes, Halmágy, Nagyküküllő vm. I—II. BK. F.
11. Kerestély János, Patakfalva, Udvarhely vm. N.
12. Kincses László, Okány, Bihar m. N.
13. Koncz Ferenc, Ádámos, Kisküküllő vm. km.
14. Kónya Pál, Székelykocsárd, Tordaaranyos vm. N.
15. Mátyás Ernő, Kristyor, Hunyad m. I—II. BK. N. F.
16. Nagy Győző, Ilyefalva, Háromszék vm. I—II. BK. N.
17. Révész Imre, Pápa, Veszprém m. Külföldön tanult.
18. Sándor Ferenc, Papolcz, Háromszék vm. N. I—II. GB.
19. Sebesi András, Balázsfalva, Alsófehér vm. Kimaradt.
20. Sipos Endre, Kusaly, Szilágy m. Exm.
21. Sükösd Sándor, Egerbegy, Tordaaranyos vm. N.
22. Szabó Zoltán, Bajesd, Hunyad vm. N.

Jelmagyarázat: N. = német; F. = francia; A. = angol nyelvet tanult.
I. = első félévben; II. = második félévben; Exm. = exmittálva volt s. lel-
készül; GB. = Gecse-Baldácsi ösztöndíjat élvezett; BK. = Bethlen-Kolle-
giumtól járó fejedelmi ösztöndíjat élvezett.

23. Székely Viktor, Koronka, Marostorda vm. N.
24. Szilágyi János, Désakna, Szolnokdoboka vm. I—II. BK. F
25. Szövérdi János, Nyiregyháza, Szabolcs vm. Exm.
26. Tavaszai Sándor, Sárpatok, Marostorda vm. I—II. BK. N.
27. Tankó József, Borberek, Alsófehér vm. Exm.
28. Tőkés Gyula, Nagysajó, Beszterczenaszód. I—II. GB. N.
29. Tövissi Antal, Hagymásbodon, Marostorda vm.
30. Váradi Albert, Süketdemeterfalva, Marostorda vm. N.
31. Zoltáni Pál, Sáromberke, Marostorda vm. I—II. GB. N.

III. évesek.

1. Ajtai Géza, Mezőújlak, Kolozs vm. N.
2. Aracs István, Drávacsehi, Baranya vm. N. II. GB.
3. Barabási Ferenc, Mezőpanit, Marostorda vm. N.
4. Bőjthe András, Angyalos, Háromszék vm. N.
5. Galgóczy Gyula, Kerész, Ung m. Kimaradt.
6. Deák Sándor, Mezőszengyel, Tordaaranyos vm. N. A.
7. Felméri Albert, Kolozsvár. I—II. GB. N. A.
8. Györbiró István, Kökös, Háromszék. N.
9. Kiss István, Hodgya, Udvarhely. I—II. GB. BK. N.
10. Kolcza Árpád, Magyarvalkó, Kolozs vm. II. GB. N.
11. Kovács Benedek, Uzon, Háromszék vm. I—II. GB. N. F
12. Kovács Lajos, Kézdivásárhely. F.
13. Makkai Sándor, Nagyenyed, Alsófehér. I—II. BK. N. F.
14. Mihály Jenő, Nagyteremi, Kisküküllő. I. GB. II. BK. N.
15. Mircse Sándor, Páké, Háromszék. N. A.
16. Nagy Gyula, Kézdivásárhely. N.
17. Nagy Ferenc, Nyiregyháza. F.
18. Pap Árpád, Székelykocsárd. N.
19. Rápó Mihály, Uzon, Háromszék vm. F.
20. Székely Dániel, Domokos, Szolnokdoboka. N.
21. Tompa Zsigmond, Kézdimartonfalva, Háromszék vm. I—II. GB. N. F.

II. évesek.

1. Árkossi Jenő, Mezőbánd, Marostorda vm. I—II. BK. A.
2. Baló Sándor, Galacz, Románia. N. I. GB. II. Kimaradt.
3. Barabás Béla, Magyarókerék, Kolozs m. A.
4. Csorja Sándor, Feldoboly, Háromszék vm. N. II. GB.
5. Csulak Samu, Sepsiszentgyörgy, Háromszék vm. N. II. GB.

6. Dávid György, Braila, Románia. N. F. I—II. BK.
7. Derzsi Endre, Mezőkölpény, Marostorda vm. I—II. BK. N.
8. Dósa Dániel, Makkfalva, Marostorda vm. I—II. BK. N.
9. Fancsali Sándor, Alsóboldogfalva. N.
10. Havadtői Sándor, Csomakőrös, Háromszék vm. N. A. I—II. BK.
11. Holló Géza, Székesfehérvár.
12. Kiss Imre, Középlak, Kolozs m. N. F. I. BK. II. GB.
13. Makkai Zoltán, Kézdivásárhely. N.
14. Molnár Jenő, Szentes, Csongrád vm. Külföldön tanult.
15. Pap József, Kolozsvár. N.
16. Tamássy József, Gyulafehérvár. N.
17. Tövissi Géza. Kimaradt.
18. Zöld József, Toldalag, Marostorda vm. N.

I. évesek.

1. Agyagási Sándor, Csittszentiván, Marostorda vm. N.
2. Bakk József, Felsőboldogfalva, Udvarhely vm. I—II. GB. N.
3. Benkő Elek, Lukafalva, Marostorda vm. N.
4. Borbás Antal, Szentes, Csongrád vm. (görögpótlós). N.
5. Borbély Sándor, Érkőrös, Szilágy m. N.
6. Czeglédi Emánuel, Nagyszalonta, Bihar vm.
7. Czeglédi János, Réty, Háromszék vm. N.
8. Csighy Sándor, Nagydobrony, Bereg m. II. GB. N.
9. Halász Szabó Imre, Szentes, Csongrád vm. (görögpótlós). N.
10. Kiss Pál, Pata, Kolozs m. F.
11. Majerszki Gyula, Sepsiszentgyörgy (görögpótlós). N.
12. Málnási Sándor, Kökös, Háromszék vm. N.
13. Mandel József, Gidófalva, Háromszék vm. N.
14. Molnár Mózes, Kézdivásárhely, Háromszék vm. N.
15. Nagy Endre, Homoródhévíz, Nagyküküllő vm. N.
16. Olasz Mihály, Felsőboldogfalva, Udvarhely vm. N.
17. Rátz István, Léczfalva, Háromszék vm. N. II. GB.
18. Szabó Béla, Kraszna, Szilágy m. N.
19. Szilvássy Jenő, Zabola, Háromszék vm. (görögpótlós). N.
20. Szőke Miklós, Zabola, Háromszék vm. N.
21. Vass András. Kimaradt.
22. Vásárhelyi József, Csombord, Alsófehér vm. F I—II. BK.

B) Tanárjelöltek.

IV. évesek.

1. Barcza József, Kecskemét. Ái.
2. Bartha Károly, Székelyudvarhely. Ái.
3. Horváth József, Marosvásárhely. Ái.
4. Tereh Géza, Szatmár. Tkö.

III. évesek.

1. Bartsch József, Tövis, Alsófehér vm. Ái.
2. Bogsch Sándor, Szepesváralja, Szepes vm. I. Ái. II. Tkö.
3. Bóka István, Brassó. Tkö.
4. Kiss Lajos, Szatmár. Tkö.
5. Miklós Viktor, Bukarest, Románia. Tkö.
6. Székely Endre, Bergenye, Marostorda vm. Ái.
7. Varga Lajos, Désakna. Ái.

II. évesek.

1. Cseffó Sándor, Rozsnyó, Gömör vm. Ái.
2. Gál F. László, Karczag, Jásznagykunszolnok m. Ái
3. Gönczi Lajos, Udvarhely. Ái.
4. Jakob Károly, Ujverbász, Bács m. Ái.
5. Jancsó József, Kézdivásárhely. Ái.
6. Kapronczay Sándor, Déva. Ái.
7. Kovács György, Zsibó, Szilágy m. Ái.
8. Olajos János, Brassó. Ái.
9. Schranz János, Felsőlövő, Vas m.

I. évesek.

1. Fülöp Lajos, Kézdivásárhely.
2. Horváth István, Sepsiszentgyörgy. II. Ái.
3. Jakó Albert, Lisznyó, Háromszék vm.
4. Petrenkó János, Kövi, Gömör m.
5. Máté László, Tövis, Alsófehér vm. Ái.
6. Szakál József, Szatmárnémeti. Ái.

Jelmagyarázat: Ái. = állami ingyenes ellátáson; Tkö. = Tanárképzési ösztöndíjas (800 K.)

7. Szász Károly, Papolcz, Háromszék vm.
8. Székely Ferenc, Görgényszentimre, Marostorda vm. Ái.

C) Joghallgatók.

1. Kovács Zoltán II. éves, Orbai-telek, Háromszék vm.
2. Sütő Jenő II. éves, Sepsiszentgyörgy.
3. Farkas György I. éves, Marosvásárhely.
4. Jancsó Sándor I. éves, Marosújvár. Kimaradt.
5. Kovács László I. éves, Székelyudvarhely.
6. Matos Sándor I. éves, Nagyvárad.
7. Nagy Zoltán I. éves, Nagyborosnyó, Háromszék vm.

D) Orvosnövendékek.

1. Csutak Ferenc V. éves, Zágon, Háromszék vm.
2. Jakab György V. éves, Bukarest, Románia.
3. Antal Béla II. éves, Zágon, Háromszék vm.
4. Berde Károly II. éves, Nagyenyed.
5. Jeney Endre II. éves, Radnót, Marostorda vm.
6. Teleki József I. éves, Póka, Marostorda vm.
7. Varga Endre I. éves, Brassó.

E) Hitoktató.

1. Káli Dénes, Nagykend, Kisküküllő vm.

Pályakérdések és vizsgai írásbeli feladatok az 1911—12. tanévre.

A) Pályakérdések az 1911—12-ik tanévre.

A fakultás tanárkara folyó évi június hó 13-án tartott rendes ülésében az 1911—12-ik tanévre a következő pályázati kérdéseket tűzte ki:

1. *A héber nyelvből az I. évesek számára*: szóbeli nyílt versenyen a legtöbb előhaladást tanusítónak, jutalma a gr. Teleki-alapból 32 K. A verseny anyaga a héber nyelvtan mellett.

2. *Az ó-testamentumi bibliai tudomány köréből*: „A zsoltárok első könyvének fordítása, szóbeli nyílt versenyen.“ Jutalma a Szász Domokos alapból 70 K.

3. *Az új-testamentumi bibliai tudomány köréből*: „Az Apokalipszis szerkezete és tartalmának elemzése.“ Jutalma a Szász Domokos-alapból 70 K.

4. *Az egyháztörténelemből*: „A főkonzisztórium keletkezése és fejlődése az erdélyi református egyházban.“ Jutalma a Szász Domokos-alapból 70 K.

5. *A systematika theológiából*: „A református keresztyénség apológiájának alapvonalai.“ Jutalma a gróf Teleki- és Szász Domokos-alapból 70 K.

6. *A gyakorlati theológiából*: „Jézus személye az ígéhirdetésben.“ Jutalma a Nagy Péter- és Teleki-alapból 70 K.

7. *Egyházi beszéd*: a) I. Péter 3. 18—22. b) Zsidók 12. 1—2. Jutalma a Molnár Albert-alapból 40 K.

8. *Predikáció műfordítás* német vagy francia nyelvből. (Benyújtandó az eredeti predikáció is.) Jutalma a Nagy Péter-alapból 40 K.

9. *A legjobb harmonium-játszónak* nyílt verseny útján. Jutalma 70 K.

Pályaművek idegen kézzel lemásolva, lapszámozva, bekötve, jeligés levéllel ellátva, 1912. május hó 1-én déli 12 óráig a fakultás igazgatójához adandók be s ugyanott és ugyanaddig kell jelentkezni a nyílt pályázatokon való részvételre is. Később érkezett pályaművek vagy jelentkezések nem részesülnek figyelemben.

B) Írásbeli feladatok az 1911—12-ik tanévre.

A fakultás tanárkara f. é. június hó 13-án tartott rendes ülésében az 1912-ik évben tartandó lelkészképesítő és theol. alapvizsgálatokra a következő írásbeli feladatokat tűzte ki

I. *Theologiai alapvizsgálatra:*

1. Ó-szövetségi irodalomtörténetből: „Vetessenek egybe és bíráltassanak meg az Ezra templomának felépítésére vonatkozó adatok, melyek egyrészt az egykorú prófétáknál, másrészt a Krónikáíró műveiben találhatók.“

2. Új-szövetségi irodalomtörténetből: „Az Apokalypsis szerkezete és elemzése.“

3. Vallásbölcsezetből „A cultus valláspsychologiai és vallásfejlődési szempontból.“

4. Egyetemes egyháztörténetből: „A vallásos élet újjáébredése a protestáns egyházban a XVII. század elején.“

II. *Első lelkészképesítő vizsgálatra.*

1. Ó-szövetségi bibliai theológiából: „Az ó-szövetségi vallás jelentősége az új-szövetségre nézve.“

2. Új-szövetségi bibliai theológiából „A héberekekhez írott levél theológiája s ennek összefüggése Pál tanításával.“

3. Keresztyén hittanból és erkölcsstanból: „Isten igazságsága az erkölcsi világ vezetésében.“

4. Szónoklati gyakorlatból: a) 110. Zsolt. 1—3.

b) Ján. Jel. 2 17.

c) II. Kor. 5:21.

III. *Második lelkészképesítő vizsgálatra.*

1. A magyar protestáns egyházjogból: „A ius suprimae inspectionis a magyarországi prot. egyházakkal szemben a múltban és ma.“

2. A magyar protestáns egyháztörténetből: „A földesúri jog szerepe a magyarországi ellenreformáció szolgálatában.“

3. Gyakorlati theológiából: „Eschatologia az igehirdetésben.“

4. Bibliamagyarázati textusok: II. Móz. 3. 1—14. V. Mózes 18. 15—19. Józsué IV. 20—24. I. Sámuel 2. 1—10. II. Sámuel XII. 1—7a. I. Kir. 13. 1—6. Nehemiás I. 5—10. Jes. IV. 1—5. Jes. 32. 1—8. Jes. 42. 1—9. Zakariás IV. 1—14. Luk. VII. 1—10. Lukács VII. 29—35. Luk. 8. 57—62. Ján. 8. 21—30. Ján. 16. 7—14. Kol. I. 14—20. Kol. II. 9—15. Kol. III. 5—17. Philipp. 2. 1—13. I. Tim. VI. 11—16. II. Tim. 2. 1—13. Zsid. 1. 5—17. Zsid. 2. 5—18. Zsid. 8. 1—12. Zsid. 9. 15—28.

Minden vizsgázó tartozik a vizsgájára kítűzött elméleti kérdések közül legalább egyet tudományos szakértekezlet alakjában és ennek kivánalmaihoz mérten kidolgozni, ezenkívül a Szónoklati gyakorlat cím alatt kítűzött három textus valamelyikéről az első lelkészképesítő vizsgára álló egy prédikációt, a bibliamagyarázati textusok közül egyről, a második lelkészképesítőre álló segédlelkészek egy részletesen kidolgozott bibliamagyarázatot írni s e dolgozatokat izlésesen bekötve s olvasható tiszta írással írva, 1912. május 1-én déli 12 óráig a theol. fakultás alólírott igazgatójához (Kolozsvár, Bocskay-tér 1. sz.) annyival inkább benyújtani, mert a később érkezettek nem fogadtatnak el.

Megjegyzendő, hogy a második lelkészképesítőre álló jelöltek tartoznak az itt kítűzött összes bibliamagyarázati textusokat feldolgozni s leginkább vázlatban magukkal hozni a szóbeli vizsgálatra és pedig a rendes lelkészfőnökük láttamozásával.

Kolozsvár, 1911. június hó 16-án.

Nagy Károly,
theol. igazgató.

Jóváhagyom.
Dr. Kenessey Béla,
püspök

Évzáró-beszéd.

Tartotta: Nagy Károly igazgató.

Főtiszteletű és Méltóságos Püspök Úr!
Nagyitiszteletű Tanárkar!
Nemes ifjúság!

Egy tanévnek — fakultásunk életében a 16-iknak — ismét végére jutottunk. Test szerint itt vagyunk — Istennek hála! — mindnyájan, kik az év elején együtt indultunk volt a munkára. A mi sorainkból nem követelt áldozatot ez esztendő. S mégis, midőn az esztendő lefolyására visszatekintünk veszteség-számlánknak két súlyos tételéről kell megemlékezmem. Egyházkerületünk 25 év óta fáradhatatlan főgondnoka, később az egész magyar református egyház vezető embere, sőt az egész magyar közéletnek egyik legnagyobb oszlopa: *Br. Bánffy Dezső* halála s majdnem egyidejűleg a magyar tudományosság, s éppen a theológiát oly közelről érdeklő bölcsészeti tudományok versenyen kívül álló vezérharcosának, *Böhm Károly* professzornak hirtelen kidölte — fájdalom — igen közelről és súlyosan érintette intézetünket. Nagy jellemüket, áldásos munkásságukat rajzolni most meg sem kísérem. Bizonyára lesz arra alkalom máskor. De egy — és pedig közös alapjellemlvónásukra már most utalnom kell; arra, ami az ő sikerüknek — minden sikernek — kulcsa, titka: egyéniségük, munkájuk teljesen összeforrt, mintegy felolvadt abba a célba, melyet életfeladatuknak ismertek. *Br. Bánffy Dezső* a magyar nemzeti állam kiépítésében; *Böhm Károly* a magyar tudományosságnak, a „tudományok-tudományának“ művelése által nemzetünket a kulturnépek sorában megillető helyére emelni. Minő sikerrel végezték feladatukat: a történelem fogja elfogulatlanul megállapítani. De a keresztyén ítélet mértékének alkalmazásával, mely szerint „a sáfárban az kívántatik meg, hogy mindenekben *hűnek* találtassék“, nekünk kortársaiknak kell bizonyosságot tennünk arról, hogy a *kötelességteljesítésnek* kortársaik előtt tündöklő példái voltak. Korunknak s főleg anyaszentegyházunknak talán semmire sincs nagyobb

szüksége, mint kötelességérző és kötelességteljesítő emberekre, munkásokra. Vajha egyéniségük varázsa abban is megéreztetné hatását, hogy erre lelkesítsenek!

Nem minden szükség nélkül mondom ezt, főleg a mi ifjúságunk előtt. Az évi munkásság és siker számbavétele készítetnek erre. A statisztikai adatok összevetése, e tekintetben az idéni esztendőt rosszabbnak mutatják a tavalyinál. Az 1907/8. évi megdöbentő eredmény után, mikor theol. ifjúságunknak 50°/_o-a nem tett eleget vagy nem kielégítő eredménnyel kollokviumi kötelezettségének, a szigorúbb rendszabályok alkalmazásával oda jutottunk volt, hogy 1908/9-ben ez a százalék 25-re, 1909/10-ben 18°/_o-ra csökkent, sőt a minden indokolás nélküli, tehetségtelenségből és hanyagságból származó mulasztás 5°/_o-ra esett le. Az idéni esztendő hamarosan összeállított adatai szerint az I. félévben ismét 23, a II. félévben éppen 29°/_o a kollokviumi kötelezettségeiket elmulasztottak száma; összesen 90-ből 26.

Ez elszomorító eredményt mérsékli ugyan az, hogy 5 súlyos beteg, 4 görögpolitós érettségis első éves és 2 külföldi egyetemen tanuló — különben kitünő — ifjú kényszerűségből nem kollokválhatott s így 15-re száll le a saját hibájukból mulasztottak száma, ami körülbelül 17°/_o-nak felel meg. De ez a tavalyihoz képest több, mint háromszoros emelkedést jelent. Ennek magyarázatául két körülményre kell utalnom. Az egyik az, hogy a korábbi évek egy néhány hajótöröttje, akikről pedig a tanárkar jó lelkiismerettel megállapította volt, hogy vagy képességeik vagy erkölcsi komolyságuk hiányossága folytán nem alkalmasok a theológiára és papi pályára, nagy fogadkozások után megint könyörülő szívü hatóságához jutott s a természetlen figefa módjára új kísérleti esztendőt kapott. Ezek — számszerint 10-en — fájdalom, az idén is csak azok maradtak, akik voltak s bizony ideje volna már, hogy levonják a következtetést — melyet tanács alakjában ismételten megkaptak — s hagyják el a nem nekik való pályát. A másik az, hogy a káplán-szükség miatt, melyet a súlyosan megrokkant, de nem nyugalmazható öreg lelkészek ideiglenes kíségtése még folyton fokoz, tanárkarunk ez ellen való ismételt elvi állásfoglalása dacára, az idén is 7 theologust kellett kíségtő segédlelkészi szolgálatra kibocsátani s bizony nem mindig a legjelesebbek és legszorgalmasabbak közül — kik ezt lehetőleg maguk is kerülik —, hanem főleg az anyagi szükség és egészségi fogyatkozások miatt arra utáltak közül, kik közül az idén is négyen szaporították a

kollokviumaikat elmulasztók számát. Reméljük, hogy az ismételt bukások folytán eltávoztók s a lelkeszi nyugdíjintézet működésének megkezdése végre megéreztetni hatását e tekintetben már a közel jövőben. Tanárkarunk különben megújította — s most már valószínűleg érvényesíteni fogja — azon határozatát, hogy jövőre ily szolgálat teljesítésére senkit ki nem bocsát. Egy-egy gyülekezet szolgálatának egy ideig való hiányos ellátása — ami csak az marad ily theologus szolgálat mellett is — nem érdemli meg, hogy a jövő papi generáció nevelése szenvedjen miatta.

A nagyobb rész, amelyik kötelességei végzésére lelkiismeretesen törekedett, elismerésre méltó sikerrel dolgozott. A jelesek száma 22°%, mely szám, a két jeles külföldön tanultat is odaszámítva, eléri a tavalyi arányt; a jók száma a tavalyi 20°%-ról 26°%-ra emelkedett, míg az elégségesek tavalyi 35°%-a 19°%-ra száll alá. Diákjainknak tehát közel 50°%-a jeles és jó; ami azt mutatja, hogy akik ambícióval dolgoznak, el is érik az eredményt.

Azoknak a kifogásaival szemben, kik a maguk mulasztásainak egyébben keresvén takarót, internátusunk berendezését állítják a tanulhatás akadályának, útalnom kell egyetemi hallgatóink, de főleg internátusunk orvosnövendékei által elért meglepően szép eredményeire. Pedig azok sem mind jeles érettségisek. Hanem azokon meglátszott a pálya szeretete s ebből folyó komoly munka. Itt voltak szemünk előtt; látni lehetett, hogy mit dolgoztak azok; mily lankadatlan szorgalommal tanultak egész éven át, míg a theologusok nagy részének munkája legfennebb két-három hónapot tett ki a kollokviumok idején. Hát a különbség meg is látszik az eredményekben. Ezzel a tapasztalattal is gazdagabban, jövőre még kevésbé számíthatnak theologus ifjaink arra, hogy tanáraink a követelmények mértékét szállítsák alább s kerületünknek módjában van és reméljük fokozottabban fogja érvényesíteni, hogy aki nem a mi kerületünk mértékét üti az előkészületben, ne is csinálhasson konkurenciát a mi becsületesen dolgozó munkásainknak.

Az önképzés munkájának az önképzőköri munkálkodás alapján való megítélése tekintetében teljesen osztom az ifjúsági elnöknek idevonatkozó s az elébb hallott felfogását. A tanulmányozás súlypontjának a semináriumi munkára kell esnie. Remélem, hogy könyvtárunk alkalmasabb kezelése s a modern nyelvek tanulásának folytatása mellett ez már a közel jövőben éreztetni fogja hatását.

Elismeréssel kell megemlékeznem ifjúságunk vezetőinek komoly

igyekezetéről arra, hogy intézetünk nemes tradícióit ápolják az ifjúságban. Ha a siker az ő igyekezetüknek nem mindenben felelt meg, nem rajtuk múlt. Az intés, figyelmeztetés, rábeszélés, ambícionálás bizony csak a nemesebb elemnél szokott hatni s nekik más eszköz nem állott rendelkezésükre. Különösen kevés sikerrel járt internátusunk belső rendje, tisztasága, csinosága dolgában. Igaz, szolgaszemélyzetünk és felügyelete nem volt alkalmas arra, hogy egy háziasszony gondosságával őrködött volna a tisztaság és lakályosság fokozása felett. De az is igaz, hogy ily olcsó internátusi költségvetés és díjak mellett nem is lehet azt mástól várni, hanem kinek-kinek első sorban magának kell azon közremunkálkodnia. Volt egy pár szoba, amelynek lakói maguk szerető gondnal igyekeztek otthonossá, kedvessé tenni lakásukat, amelybe bárki, ha bement, nem érezte a mi régi kollegiumi internátusaink ridegségét; de viszont volt egy néhány, amelylyel nem vetekedhetett volna semmi kaszárnyai felfordulás. Internátusi rendtartási szabályaink a jövő évben kerülnek átdolgozás alá. Tanárkarunknak és hatóságainknak komoly figyelmére lesz érdeme e rendtartásnak, mint nevelésünk egyik nem utolsó eszközének elveit és rendelkezéseit úgy állapítani meg, hogy az végrehajtható is legyen és ne legyen írott malaszt, mint a mostani. És ebben minden esetre gondoskodni kell arról, hogy a rendetlenektől az internátus, minden nagyobb processus nélkül hamarosan megszabadulhasson.

Végre nem tehetem, hogy az ifjúságot ismételten ne figyelmeztessem a testi, lelki tisztaságra. Igen jól tudják, hogy nem egy közülök a testi tisztátalanság folytán szerzett betegséget, mely soknál a munkakedvet, nem egynél az életkedvet is hátrányosan befolyásolta. Az urak már felnőtt emberek, eléggé ismerik a testi életnek lelki vonatkozásait is. Lelki orvosoknak készülnek, legyenek urai és nem rabjai testüknek és vágyaiknak! Az elfecsérelt ifjúságot nincs hatalom, amely visszaadja s rombolásait megérzi egyén, család, társadalom, hivatás. Erkölcsi világunknak is kérlelhetetlen törvényei vannak: a bűn büntetetlen nem marad.

A lelki tisztasághoz tartozónak tartom a tisztességet és becsületességet. Nem ismerem el és nem fogom túrni a magam részéről soha — annál kevésbé, míg az igazgatóság felelőssége alatt állok, — hogy — miként az utóbbi napokban történt — valaki e kötelezettségekért való felelősség alól azzal akarjon kibújni, hogy „az neki privát dolga”. Százszor hangsúlyoztam és most a nyilvánosság felelősségével vállalom, hogy a mi theologiai fakul-

tásunk nem csupán tudományos főiskola, hanem papnevelő-intézet is. S amíg ezek annyira kívánatos elkülönítése meg nem történik, míg az urak a theologiai diploma alapján, papi állás elnyerhetésére tartanak igényt s míg — igen természetesen — egyházunk a maga önálló papjainak magánéletét is a köztisztesség szempontjából ítélete és hatósága alatt tartja: addig én nem ismerem el, hogy theologusoknak a tisztességre és becsületre vonatkozó tényeik az intézeti hatóság ingerenciájától ment „privát dolguk“ lenne. Fájdalom, ma már az adósságcsinálás — még a mértéktelen mérveket öltött is — nem igen tekintetik becsületbeli dolognak. De a hitelezők ámtgatása, félrevezetése, kijátszása, sértegetése s ezek miatt jövő panaszok még sem tartózkodhatnak a „privát dolgok“ közé. Bármily ósdinak tűnjék fel e nyilatkozatom, vallom, hogy a papnak, még privát dolgai is finomabb, érzékenyebb mérlegre esnek, mint másoké s ennek nem a „kettős erkölcsiség“ a principiuma, hanem a hivatással járó nagyobb felelősség. Sapienti sat! Nem a személyek elleni haraggal és ellenszenvvel, hanem Önökért, papi statusunkért, református egyházunk reputációjáért való féltő gondból. Úgy vegyék!

S most Isten velük! A vizontlátásra! Egy részükkel a jövő tanévben újra itt találkozunk, a másikkal összetart az élet közös ideáljaink, közös munkánk anyaszentegyházunk javaiért!

Megköszönöm a Főtiszteletű és Méltóságos Püspök Úrnak intézetünk, ifjúságunk és tanárkarunk iránt ez év folyamán is tanúsított atyai, baráti érdeklődését, munkás támogatását s hálát adva a Kegyelmes Istennek ez esztendő folyamán való segedelméért intézetünk 1910—11. tanévet bezárom.

Imádkozzuk!

Értesítés

az erdélyi református egyházkerület kolozsvári theologiai fakultásáról az 1911—12. tanévre vonatkozólag.

1. **Felvétel.** Az erdélyi református egyházkerület kolozsvári theol. fakultására felvétetnek:

a) *a tanintézetbe*: a református papi pályára készülő *theologus* fjak:

b) *az internátusba*: (együttlakás) és *vele kapcsolatos konviktusba* (együttétkezés): első sorban 80, a tanintézetbe beíratkzott theologus és 40, a helybeli m. kir. Ferencz József tud.-egyetem bölcsészet-, nyelv- és történelemtudományi- és mennyiségtan-természettudományi karára beíratkzott protestáns vallású tanárnövendék; másodsorban, — amennyiben hely marad, — a nevezett tud.-egyetem bármelyik karára beíratkzott protestáns vallású egyetemi hallgató, illetőleg mindenik esetben oly középiskolát végzett s érettségi vizsgálatot tett ifjak, kik a theol. tanintézetbe vagy az egyetemre lépni szándékoznak. (Megjegyezzük, hogy a most bezárult iskolai évben is több helyre vehettünk fel orvosnövendékeket, joghallgatókat stb. s erre jövő évben is kilátásunk van az internátus két szobával való kibővülése folytán.)

2. **A felvételért való folyamodványok** a) keresztlevéllel, b) érettségi bizonyítvánnyal (theologusoknál latinból és görögből is!) vagy lecke-könyvvel (Index), vagy ezek hitelesített másolatával felszerelten és a fakultás igazgatóságához címzetten *folyó évi augusztus hó 20-ig* küldendők be (10 filléres postabélyeg melléklésével a válasz számára), a folyamodványok felzetén pontosan megjelölve a folyamodó lakását; község (esetleg utca, házszám), utolsó posta és vármegye.

Később érkezett folyamodványok nem vétetnek figyelembe,

de a kellő időre beadottakra és 10 filléres válaszbélyeggel ellátot- takra a válasz 8 nap alatt megküldetik.

Az előző évben is az intézet kötelékében volt növendékek- nek — amennyiben okmányaikat ki nem vették és ösztöndíjat nem kérelmeznek — elég csak levélben jelentkezniök.

3. Díjak. Minden felvett növendék a beíratkozás alkalmával *beíratkozási díj* közös cím alatt — nyugdíj (6 K), könyvtárdíj (2 K), felszerelési díj (8 K), iljúsági egyleti díj (4 K) — összesen egy évre 20 (húsz) koronát tartozik fizetni; amihez járúl még az újonnan jött növendékek részéről, vagy új törvények életbelépte- tésekor mindenki részéről 0'60 K az intézeti Törvények és Rend- tartási szabályok egy példányáért és új lecke-könyvekért (Index): 1 K.

Ezenkívül:

a) Egyetemi hallgatóknak *internátusi és konviktusi díj* egy évre: 400 (négy száz) korona, melyből 40 K internátusi díj 20—20 K-ás félévi, 360 K konviktusi díj harmadéves előleges részletek- ben fizetendő.

b) Theologusoknak internátusi díj egy évre 40 K, 20—20 K-ás félévi előleges részletekben fizetve; *konviktusi díj* egy évre: 300 (háromszáz) korona harmadéves előleges részletekben fizetve.

A konviktusi díjak harmadéves előleges részletekben és pe- dig: 1. a szeptemberi beíratkozás alkalmával; 2. dec. 1-én és 3. április 1-én fizetendők, egész évre kötelezők és a szülők (gyám) által megfelelő tanukkal (egyik lehetőleg az illetékes lelkész) tanu- zott és kezesekkel kezeselt „Kötelezvény“-ben vállalandók el, mely- nek űrlapja a felvételi értesítéskor mindenkinek megküldetik s megfelelően kitöltve és aláírva a beíratkozáskor adandó be.

A theologusok ezenkívül az I. félévi beíratkozáskor 2 K „*Theologus kör*“-i díjat tartoznak fizetni. Maguk fizetik továbbá a helybeli tudományegyetemen heti 10 óráig kötelezetten hallgatandó bölcsészeti és nevelés-oktatástani tudományokból kijelölt tárgyak után a *beíratkozási* (10 K) és *tandíjat*, mely utóbbi félévenként 21 korona.

Fizet továbbá:

c) az internátusban bennlakó minden növendék az I. félévi beíratkozás alkalmával, de egész évre 10 (tíz) K *világítási díjat*, a bevezetett villanyvilágítás költségeire.

4. Kedvezmények és ösztöndíjak. (Lásd 70—1909. egyh. ker. közgy. jksz. Szabályzatot.) Az intézet beíratkozott növendékeinek a következő kedvezmények és ösztöndíjak állanak szolgálatukra:

a) Theologusoknak:

α) Minden theologusnak tandíjmentesség a theol. fakultáson hallgatott tárgyak után.

β) 16, egyenként kétszáz koronás — félévenkénti részletekben utólagosan kifizetendő — ösztöndíj a nagyenyedi Bethlen-kollégiumtól járó fejedelmi alapítványból.

γ) 20, egyenként száz koronás — félévenkénti részletekben utólagosan kifizetendő — ösztöndíj az egyházkerület által a Gecse- és Baldácsy-alap számadási feleslege terhére engedélyezve.

δ) Ünnepi követségek (legatio)

ε) 650 K pályadíjakra.

Összes segély — a tandíjmentességet nem számítva — körülbelül évi 20.000 korona.

b) Tanárnövendékeknek: a m. kir. kultuszminiszter úr által engedélyezett ingyen konviktusi és internátusi ellátás 18 tanárjelölt részére.

Az *a)* β) alatt jelzett ösztöndíjakért a folyamodványok a Bethlen-kollégium Méltóságos Előjáróságához, az *a)* γ) alattiakért a theol. fakultás Előjáróságához, a *b)* alattiakért a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter úr Ő Nagyméltóságához címzendők, de mindenik a theol. fakultás igazgatóságához adandó be *folyó évi augusztus hó 20-ig*. Az ösztöndíjakért való folyamodványokhoz, a felvételi kéréshez csatolandó okmányokon kívül (2 pont) mellékelni kell még: a szülők ez évben kiállított hitelesített adókönyvi kivonatát és családi értesítőjét. Aki a jelzett időig nem folyamodik vagy nem jelentkezik — még ha a stipendiumot élvezte is — eltávozottnak tekintetik s helye mással töltetik be.

A theologiai tanfolyamra, a bennlakásba és tápintézetbe való felvételnél és mindennemű jótétemények odaítélésénél az egyenlő előmenetelt és magaviseletet tanusító s egyenlő családi és vagyoni viszonyok között élő ifjak közül az erd. ref. egyházkerület kötelékébe tartozó szülőknek s ezek között is lelkészeknek, tanároknak s felekezeti tanítóknak és kántoroknak gyermekeit elsőség illeti meg.

A Bethlen-kollégiumtól járó ösztöndíjakra csak oly teh. ifjak ajánlhatók és vehetők fel, akiknek megelőző félévi lecke-könyve feltétlenül általános jeles (1), magaviselete példás, szorgalma kitartó. Egyenlők között előnyben részesítendők a nagyenyedi Bethlen-kollégiumban tanult ifjak. Ez ösztöndíjakra felajánlhatók a theol. fakultás I. évi tanfolyamára beiratkozott olyan ifjak is, akiknek érettségi bizonyítványa általános jeles (1).

A Gecse-Baldácsi ösztöndíjakat csak legalább jó (2) előmenetelű ifjak kaphatják meg.

Minden, az intézetbe felvett, theol. ifjú a beiratkozás alkalmával kötelezvényt tartozik kiállítani arról, hogy amennyiben a fentebbi a) β) és α) γ) pontokban említett ösztöndíjakban részesül a fakultás részéről, a theol. tanfolyam bevégzése után legalább két (2) évig rendes lelkeszi szolgálatot fog teljesíteni az erdélyi ref. egyházkerület kötelékében, ha pedig akár a tanfolyam bevégzése előtt, akár azután, az említett kétévi rendes lelkeszi szolgálat teljesítése nélkül távoznék az erdélyi ref. egyházkerület kötelékéből, az élvezett jótéteményt visszatéríti a fakultásnak.

Az ösztöndíjakért való folyamodások eredménye az illető tényezők döntéséről vett értesítés után (remélhetőleg október hó végéig) azonnal tudtul adatik az érdekelteknek.

5. **Beiratkozás.** A jövő tanévre való beiratkozás szept. hó 8. és 9. napjain lesznek és pedig 8-án az I—II., 9-én pedig a III—IV. éveseké.

A folyamodásuk alapján írásbelileg előjegyzett ifjak közül, „a theológiára teljesen ép, minden testi fogyatkozás nélkül levő ifjak vehetők fel, erre vonatkozó bizonyítvány alapján“ (46—1906. egyh. ker. kgy. jksz.); az internátusba pedig a fakultás Előljáróságának határozata értelmében, csak azok fognak véglegesen fölvetetni, a beiratkozáshoz böcsáttatni és beköltözködhetni. akiket az intézeti orvos, előzetes vizsgálat után teljesen egészségesnek fog találni. Ezért a beiratkozás előtt, a beiratkozásra kitűzött napokon, akkor az intézetben tartózkodó intézeti orvos ur által, tartozik magát minden jelentkező ifjú megvizsgáltatni s tőle a felvehetőséget igazoló bizonyítványt hozni az igazgatóhoz.

A beiratáskor minden felvett növendék tartozik befizetni igazgató kezéhez a beiratási díjat; továbbá az egész évi világitási díjat, az internátusi díj első félévi — és konviktusi díj első évharmadik részletét az internátus- és konviktus-felügyelő tanárnak (dr. Ravasz László) kezéhez. Ezek lefizetése nélkül senki az intézetbe be nem írható.

A régi növendékek közül azok, akik az előző évekről bármiféle iskolai díjjal hátralékban maradtak, addig be nem írhatók, míg hátralékaikat előzőleg az igazgatónál ki nem egyenlítették.

6. **Internátus.** A bennlakásra felvett ifjak szeptember 8-án jöhetnek. Beiratkozásuk és esedékes díjaik lefizetése után, az internátus felügyelő tanára helyezi el a szobákban, kéttős, illetve négyes-

csoportokban, hol lakást (fűtéssel, világítással és takarítással) kapnak ágygyal, dolgozóasztallal, székekkel, szekrénnel és modernül felszerelt mosdóval.

Az ágyak az Előljáróság 1910. június 24-iki határozata alapján közegészségi érdekből vassodrony-ágybetéttel szereltettek fel, de az összes ágyneműt — az ágytakaró kivételével, amit az intézet ad — az ifjaknak kell magukkal hozni és pedig egy 185 cm. hosszú, 78 cm. széles, 3 részből álló levart mátrácot, 1 vagy 2 vánkost, 1 paplant legalább 2—2 huzattal, illetőleg lepedővel. Ezek és a tisztaságra tartozó másfajta felszerelés nélkül a beköltözés nem engedhető meg.

7. A konviktus. A konviktusban a főzés szeptember 10-én kezdődik. Az ifjak a konviktusban naponként háromszori étkezést kapnak és pedig: reggelenként 3 dcl. tejeskávét egy 120 grammos zsemlyével; ebédre 3 tál ételt (leves, marhahus, körözve és mártással, vagy sült körözve és főzelék rátéttel vagy tészta és hozzá 200 gramm kenyér); vacsorára mindig sült és 200 gramm kenyér. Minden ifjú a kétszeri étkezéshez 300 gramm első minőségű húst kell hogy kapjon, csont nélkül számítva. Az ételek minősége és a hozzájuk használt anyagok az intézeti orvos vezélése alatt ellenőriztetnek.

Szeptember 8-ika előtt bennlakást és szeptember 10-ike előtt kosztot az intézet helyiségében senki sem kaphat, még külön kérelemre és fizetés mellett sem.

8. Az 1911—12 tanév ünnepélyes megnyitása szeptember hó 10-én d. e. 11 órakor lesz a fakultás épületének dísztermében. A rendes előadások szeptember 12-én reggel 8 órakor kezdődnek meg.

9. A javító és pótvizsgálatok (kollokviumok) a beíratások idejét megelőző napon szept. 7. napján lesznek az illetékes tanár urak előtt, kiknél az illetőknek a rendkívüli kollokviumokat engedélyező tanárkari határozattal és az eselleges rendkívüli kollokviumi díjaknak (tárgyanként 10 korona) az igazgató kezéhez történt lefizetését igazoló nyugtákkal kell jelentkezniök. De azoknak, akik ezen a napon sem teszik le kielégítő eredménnyel elmulasztott vagy elégtelen vizsgálataikat (kollokvium), újabb határidő nem engedélyeztetik. A kik azonban vizsgálataikat (kollokvium) a megelőző félév végén indokolatlanul mulasztották el letenni, vagy elégtelen osztályzatot nyertek: a következő félévben semmiféle intézeti kedvezményre igényt nem tarthatnak.

10. A theologiai javító alap- és lelkészképesítő szigorlatok (I. és II. lelkészképesítő vizsgálatok) szeptember 7. napján fognak megtartatni és pedig a következő sorrendben II. lelkészképesítő-, I. lelkészképesítő- és theol. alapvizsgálat. E javító szigorlatokra előállani jogosult jelöltek szept. 6-án délután tartoznak a fakultás igazgatójánál jelentkezni s kezéhez 25 K, illetőleg 60 K vizsgadíjat lefizetni. Teljes vizsgák csak a megelőző tanévben külföldi egyetemet látogatott theologusok számára vannak engedélyezve (1759—1911. Ig.-tanácsi rend.) Bármelyik vizsgára csak azok bocsáttatnak, akik előbb összes fennálló tartozásaikat a vizsgadíjjakkal együtt lefizették (346—1907. számú ig.-tanácsi rendelet.)

11. Esetleges tudakozódások a theol. fakultás igazgatójához intézendők (Kolozsvár, Bocskai-tér 1. szám). Választ azonban csak az igényelhet, aki kellő válaszbélyeget mellékel.

Kolozsvár, 1911. július 1.

Nagy Károly
a theol. fakultás igazgatója.

TARTALOM.

	Lap
I. Inna, az év megnyitóra. <i>Dr. Ravasz László</i> — — — — —	3
II. Évmegnyitó beszéd. <i>Nagy Károly</i> — — — — —	5
III. Az 1910—11. tanév történetéhez. <i>Nagy Károly</i> — — — — —	14
IV. A fakultás Előjárósága és Tanárkara — — — — —	39
V. A theologiai szakon végzett tananyag — — — — —	42
VI. Theologiai alap- és lelkészképesítő vizsgálatok — — — — —	45
VII. A fakultás könyvtára. <i>Pokoly József</i> — — — — —	47
VIII. Ifjúsági egyesületek. <i>Az egyesületek elnökeiktől</i> — — — — —	48
IX. Statisztikai adatok — — — — —	55
X. Az intézet növendékeinek névsora — — — — —	58
XI. Pályakérdések és vizsgai írásbeli feladatok az 1911—12. tanévre — —	63
XII. Nagy Károly igazgató évbezáró beszéde — — — — —	66
XIII. Értesítés az erdélyi református egyházkerület kolozsvári theologiai fakultásáról az 1911—12. tanévre vonatkozólag — — — — —	71